

Hvorfor velges de valgte?

En kvalitativ studie av faktorer som kan ligge til grunne for utnevnelsen av norske ministre til internasjonale politiske toppverv

SONDRE ALFREDSEN KJØNNERØD

VEILEDER

Magnus Børre Bragdø

Universitetet i Agder, 2024

Masterfordypning i samfunnskunnskap, lektorutdanning 8 – 13

Fakultet for Samfunnsvitenskap

Antall ord: 25 232

Forord

Jeg vil gjerne takke alle som har bidratt med støtte, veiledning, råd, og inspirerende ord gjennom denne masterperioden. Jeg vil rette en særlig takk til min veileder, Magnus. Jeg ser tilbake på samarbeidet vårt som positivt og givende, og jeg opplever i stor grad at du har engasjert deg for mitt prosjekt, og at veien fra spørsmål til hjelp har vært kort. Jeg vil takke venner og familie, som har bidratt med avbrekk, motivasjon, og støtte. Til sist vil jeg takke Lena, for alt du har gjort. Jeg kunne ikke klart dette uten deg!

Sammendrag

Denne studien har undersøkt hvilke faktorer som kan ligge til grunne for at norske ministere utnevnes til internasjonale politiske toppstillinger. Dette er et tema det er forsket lite på, hvorpå motivasjonen for studien fremkommer fra dette, i kombinasjon med personlig interesse. Gjennom datainnsamling ved kvalitative intervju med 3 personer med over 50 år samlet erfaring med forskning på norsk utenrikspolitikk, har analysefunnene blitt sett i lys av teoretiske innslag om kapital og svingdørphenomenet (the Revolving Door).

Studien har benyttet seg av tematisk analyse for å analysere datamateriale, og gjennom drøfting i lys av de teoretiske innslagene er 6 overordnede tema identifisert, med 17 konkrete faktorer som må oppfylles for at en tidligere norsk minister skal kunne utnevnes til internasjonal politisk toppstilling. De identifiserte temaene som påvirker hvorvidt en tidligere norsk minister utnevnes er: faktorer for å bli minister, faktorer for å bli internasjonal toppolitiker, arenaer for representasjon, staters motiv, personspesifikke sosiologiske faktorer, og organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk.

Studien har hatt som mål å begynne å tette kunnskapshullet som eksisterer på feltet, og gjennom studien har jeg identifisert mulige retninger fremtidig forskning kan ta. Videre forskning innenfor tema anbefales å ta retningen mot de personspesifikke sosiologiske faktorene som er identifisert som tema, undersøkelse av den empiriske overvekten av Arbeiderpartiministere, eller mellomstatlige relasjoner.

Abstract

This study has examined what factors might be in place for Norwegian ministers to obtain high level positions in international politics. This is an under-researched field within political science, which is, in combination with personal interests, the studys' motivation. Through collection of data through qualitative interviews with three individuals who have a combined experience of over fifty years of research on Norwegian foreign politics, the results of the analysis has been discussed in light of theoretical perspectives on Capital and the Revolving Door.

The study has used thematical analysis for the analysis of the empirical data, and through discussion of the theoretical perspectives, six themes containing seventeen specific factors, have been identified as impactful in regards of the research question. The identified themes which impact whether a former Norwegian minister is eligible for obtaining a high-level position in international politics are: factors that impact eligibility in regards of becoming a minister, factors that impact eligibility in regards of becoming an international politician, arenas of representation, motives of the state, sociological factors related to the individual, and factors related to organizations in international politics.

The goal of the study has been to start addressing the gap in knowledge that exists on the field, and through the study, several directions for following research has been identified. Further research on the field is recommended to address the sociological factors related to the individual, the empirical over-representation of Labour Party ministers among the research population, or examining theories of inter-state relations.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Abstract	4
1 Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn for studiet	7
1.2 Problemstilling og avgrensinger	8
1.3 Masteroppgavens disposisjon	10
1.4 Valg av forsknings- og intervjuobjekter	11
2 Teori og tidligere forskning	13
2.1 Kapital	13
2.1.1 Politisk kapital	20
2.2 The Revolving Door	24
2.3 Tidligere forskning	26
2.3.1 Kapitalbegrepet og forskning.....	27
2.3.2 The Revolving Door i forskning	28
2.4 Forventede forskningsfunn	30
3 Metode og etikk.....	31
3.1 Forskningsmetode og vitenskapsteori	31
3.1.1 Tilnærming til kunnskapsutvikling	33
3.2 Intervju som metode for datainnsamling	35
3.3 Tematisk analyse som analysemetode	37
3.3.1 Analyseprosessen i praksis.....	39
3.4 Etske betraktninger	40
3.5 Masteroppgavens gyldighet og pålitelighet.....	41
4 Analyse og funn.....	44
4.1 Faktorer for å bli minister	45

4.2 Faktorer for å bli internasjonal toppolitiker.....	47
4.3 Arenaer for representasjon.....	50
4.4 Staters motiv	51
4.5 Personspesifikke sosiologiske faktorer.....	54
4.6 Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk.....	56
4.7 Sammenfatting av resultater	58
5 Drøfting	61
5.1 Tema 1 – Faktorer for å bli minister	61
5.2 Tema 2 – Faktorer for å bli internasjonal toppolitiker	63
5.3 Tema 3 – Arenaer for representasjon	65
5.4 Tema 4 – Staters motiv	66
5.5 Tema 5 – Personspesifikke sosiologiske faktorer.....	67
5.6 Tema 6 – Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk.....	68
6 Konklusjon og avslutning.....	70
Referanser.....	74
Vedlegg 1: Tabell over forskningsobjekt.....	78
Vedlegg 2: Intervjuguide	80

Tabell 1: side 45

Tabell 2: side 60

1 Innledning

I dette kapitlet vil jeg presentere masteroppgavens bakgrunn, problemstillingen og dens avgrensinger, oppgavens disposisjon, og hvordan jeg kom frem til valg av intervjuobjekter og deres relevans i henhold til datainnsamling for studien.

1.1 Bakgrunn for studiet

I dette delkapitlet vil jeg gjøre rede for bakgrunnen for denne masteroppgaven. Som del av lektorstudiet 8 - 13 ved Universitetet i Agder skal man gjennomføre en mastergrad. Til forskjell fra mange av mine medstudenter har jeg valgt å ikke skrive en skolerettet masteroppgave, men en disiplinrettet oppgave som er rettet mot statsvitenskap. Grunnen til dette er fordi jeg interesserer meg stort for den samfunnsvitenskapelige disiplinen. Jeg mener at å gå i dybden innenfor disiplin bidrar til at jeg blir en faglig sterkere lærer, og at det kan styrke meg som pedagog og fagdidaktiker, ettersom det bidrar med dybdekunnskap i faget.

Som nordmann er det en kjensgjerning at man fremsnakker andre nordmenn under utenlandsopphold. Når man studerer statsvitenskapelige emner på utveksling, blir det fort nordmenn som har holdt internasjonale politiske toppstillinger som blir de fremsnakkede stjernene. Man kan si at det eksisterer en tro blant nordmenn om at vi er mer enn gjennomsnittet representert på den internasjonale arenaen. Dette er ikke så rart, når det er en tradisjon for at hver gang en nordmann klarer seg i det internasjonale vises dette på mediene. Norge er tross alt et lite land i en stor verden, og vi forsøker å ha stor innflytelse og påvirkningsevne. Dette kommer til syne gjennom blant annet arbeid for fred i utsatte regioner og store internasjonale bidrag.

Interessen for studiens tema kom da jeg tok emner i politisk vitenskap under utvekslingsstudie i Irland. Som nordmann i utlandet har man gjerne en forkjærlighet for kjente nordmenn og fremsnakker gjerne nasjonen og nordmenn til andre. Som del av sluttkarakter i et emne om offentlig styring ble det stilt krav til at man skulle formulere sin egen problemstilling, og at man skulle kommentere på mengden av etablerte litteratur på feltet. Naturligvis valgte jeg å skrive om norske ministere i internasjonal toppolitikk, og jeg gikk til verks med å finne litteratur. Dette viste seg å være utfordrende. Til min store frustrasjon eksisterte det liten,

tilnærmet ingen, litteratur om fenomenet «norske ministere i internasjonal toppolitikk». I tillegg var det utfordrende å finne litteratur om ministere som avanserer til internasjonal politikk. De studiene som var, fokuserte blant annet på overgangen fra offentlig ansatt til ansatt i den private sektoren. Med dette som utgangspunkt, begynte en nysgjerrighet å spire, og dermed ble tema for kommende masteroppgave bestemt.

Gjennom forberedelser til masterperioden utførte jeg en rekke litteratursøk for å finne relevant litteratur- og teori jeg kunne bygge masteroppgaven på. Jeg arbeidet med ulike søkemotorer som Oria.no og Google Scholar. Her utførte jeg litteratursøk med utgangspunkt i ord og fraser som: *appointment*, *ministerial appointment*, *international appointment*, *former minister*, *ministerial advancement*, og liknende ord og fraser på norsk. Dette vil si at jeg utførte søk blant både internasjonal og norsk litteratur. Jeg fant én studie som viste til et sett med oppfylte krav innenfor det internasjonale (Voeten, 2007), men konteksten til studien og forskningsfokus er utenfor denne masteroppgavens kontekstuelle ramme. Resultatet av litteratursøket var mangelfullt, og jeg opplevde å måtte gå i gang med studien på tilnærmet bar bakke. Dette viser at det eksisterer et forskningshull jeg ønsker å begynne å tette. Med det kom motivasjonen for masteroppgavens tema.

1.2 Problemstilling og avgrensinger

I dette delkapittelet vil jeg presentere masteroppgavens problemstilling og hvilke avgrensinger som er tatt. Som nevnt i delkapittelet over har mye av motivasjonen for å undersøke det valgte tema sitt utspring i den manglende kunnskapen på feltet, i sammenheng med en typisk trend at man er opptatt av sine egne landsmenn i utlandet. Jeg vil først presentere hvordan jeg kom frem til problemstillingen før jeg så gjør rede for oppgavens avgrensinger.

Som følge av interessen for norske ministere i internasjonal politikk, og motivasjonen som kom i form av akademisk ambisjon av å fylle et forskningshull, ville jeg finne ut av hva det er som gjør nordmenn aktuelle når det kommer til å fylle en internasjonal politisk toppstilling. Problemstillingen jeg kom frem til da, er følgende:

Hvilke faktorer kan ligge til grunne for at norske ministre blir utnevnt til toppstillinger i internasjonal politikk?

Målet med denne studien er å identifisere hvilke faktorer som er tilstede for at en norsk minister skal kunne tilegne seg en toppstilling innenfor internasjonal toppolitikk. Mye av interessen rundt denne oppgaven er basert på Jens Stoltenberg, og hans stilling som generalsekretær i NATO. Spørsmålet om hvorfor det er han som fikk stillingen og ikke noen andre, er en stor pådriver for denne studien. Å skrive en hel masteroppgave om kun én norsk politiker vil nødvendigvis ikke bidra til så mye kunnskap på feltet «norske ministre i internasjonal toppolitikk». Derfor valgte jeg å finne et utvalg norske ministre som har holdt lederstillinger i internasjonale organisasjoner som har påvirket internasjonal politikk. Jeg valgte å ta utgangspunkt i den tredje Brundtlandregjeringen á 1990. Det er ingen signifikant grunn til at begrensingen er her foruten at min antakelse om at går jeg for langt tilbake i tid vil jeg muligens ikke finne funn som er relevante for dagens internasjonale klima. Med andre ord, tidsavgrensningen er ikke grunnet i noe spesifikt. Resultatet av avgrensningen er et sett med 7 forskningsobjekt. Disse er: Børge Brende, Espen Barth Eide, Grete Faremo, Gro Harlem Brundtland, Jens Stoltenberg, Knut Vollebæk og Thorbjørn Jagland. Disse forskningsobjektene er valgt fordi de har holdt en ministerstilling blant norsk regjering, og de har holdt lederstilling i en internasjonal politisk organisasjon. Relevant informasjon om forskningsobjektene er å finne i vedlegg 1: Tabell over forskningsobjekt. Her inkluderes også partitilhørighet, noe jeg vil komme tilbake til i konklusjonen.

Jeg ønsker å spesifisere særlig ett forhold rundt problemstillingen og masteroppgavens kontekstuelle ramme. Av problemstillingen kan det komme frem at det eksisterer en antakelse for at forskningsobjektene må *først* ha vært minister for å få tilgang til de internasjonale politiske toppstillingene. Dette er ikke tilfellet. Inkluderingen av blant annet Børge Brende i populasjon av forskningsobjekt motstrider dette. Med andre ord, jeg anser ikke muligheten for at forskningsobjektene utnevnes til internasjonale politiske toppstillinger som utelukkende avhengige av å først ha vært minister. Derimot kan det være, som diskuteres i kapittel 5, en betydningsfull faktor for enkelte forskningsobjekt.

Det er flere mål med denne masteroppgaven. Det første er å kunne komme med kunnskap om faktorer som ligger til rette for at norske ministre blir utnevnt til internasjonale politiske

toppstillinger. Det neste målet er å kunne bidra til at litteratur om politikk i den internasjonale arenaen kan anvendes på den norske arenaen. Et tredje mål er å kunne utvide kunnskapsmengden som eksisterer når det kommer til studiens tema, og på den måten begynne å tette kunnskapshullet som er omtalt tidligere. Denne studien sikter bredt og målet er å gi et overblikk over potensielle fellesnevner blant overordnede mekanismer som kan eksistere hos både ulike internasjonale organisasjoner og ved enkeltministrene, som kan tilsi noe om hvorvidt de er kvalifiserte eller ei.

1.3 Masteroppgavens disposisjon

I dette delkapittelet vil jeg gjøre klart masteroppgavens oppbygging og struktur. Dette er for å beskrive noen av valgene som er tatt.

Jeg har forsøkt å holde en narrativ rød tråd når det kommer til masteroppgavens oppbygging. Tankegangen min har vært slik: det er sentralt å forstå konteksten for masteroppgaven for å kunne se de øvrige kapitlenes relevans. Dette, i sammenheng med oppfyllelsen av de formelle kravene som stilles til en masteroppgave, har resultert i følgende kapittelrekkefølge: innledning, teori og forskning, metode, analyse, drøfting, og konklusjon. Til slutt i dokumentet inkluderes vedlegg som er en tabelloversikt over forskningsobjektene og intervjuguiden som fungerte som stiler i den semistrukturerte intervjuprosessen.

Hvert kapittel er delt opp i delkapitler, hvorpå enkelte delkapittel også inkluderer underkapitler. Jeg har valgt å disponere oppgavens kapitler likt for å kunne skille ulikt innhold fra hverandre, samtidig som jeg streber etter å skape koherens med plassering av innhold innunder kapittel/delkapittel. Den «størrelsesmessige» rekkefølgen kapitlene, delkapitlene, og underkapitlene er plassert i, følger både av en foreslått strukturell mal presentert i Masterheftet for SV-511, og en forståelsesmessig rekkefølge utført med hensyn på å kunne følge kapitlenes røde tråd.

1.4 Valg av forsknings- og intervjuobjekter

I dette delkapittelet vil jeg forklare hvordan jeg kom frem til forskningsobjektene jeg har i dette masterprosjektet, og hvorfor jeg vil undersøke disse. Jeg vil også gjøre rede for tankegangen som ligger bak valg av intervjuobjekt for å kunne gi datamateriale, hvis mål er å svare på masteroppgavens problemstilling.

Det var gjennom mitt utvekslingssemester til University of Limerick i Irland at jeg ble interessert i tema norske ministere i internasjonal politikk. Gjennom studiearbeid i et statsvitenskapelig emne ble nysgjerrigheten for hvorfor blant annet Jens Stoltenberg ble NATOs generalsekretær vekket. Dette satte i gang undringsprosessen og tema for masteroppgaven ble til. For å kunne ha nok forskningsobjekt for en hel masteroppgave valgte jeg å rette undersøkelsen min mot norske ministere sin overgang til internasjonal politikk, med utgangspunkt i den tredje Brundtlandregjeringen som tidsavgrensning. Avgrensingen er ikke basert på noe spesielt, annet enn å fungere som en avgrensing slik at mengden forskningsobjekt ble, tilsynelatende, håndterbar. Jeg valgte å undersøke ministere og ikke nordmenn i utenlandstjeneste generelt, fordi jeg tenkte at dette avgrenset oppgaven på en naturlig måte. En annen grunn var for å ha nok forskningsobjekt, da tanken om at å kun undersøke Stoltenberg sin utnevning til ledelsen i NATO hadde resultert i en innholdsmessig tynn oppgave.

For å kunne finne frem til data som kan gi svar på problemstillingen kom jeg tidlig frem til, i samråd med veileder, at det ville være gunstig å intervju to grupper med mennesker. Den første gruppen vil jeg kalle for *de innenfor*. Dette er de tidligere ministrene selv, eller andre med politisk karriere- og erfaring fra sentrale verv i statsforvaltningen. Ingen fra *de innenfor* har bidratt med datamateriale, selv ved gjentatte henvendelser fra flere plattformer om de ønsker å delta i studien. Det har vært svært utfordrende å komme i kontakt med de tidligere ministrene som jeg undersøker i denne masteroppgaven, noe som innebærer at det ikke inkluderes datamateriale fra dem. Dette kan sees på som en svakhet ved masteroppgaven, noe jeg forsøker å gjøre bukt med ved å inkludere neste gruppe med intervjuobjekt.

Den andre gruppen med intervjuobjekt kaller jeg for *ekspertene*. Dette er personer som antas å ha god og dyp kunnskap om prosessene- og omstendighetene som er relevante for masteroppgavens tema. For å komme i kontakt med disse har jeg sendt henvendelser til en rekke institusjoner som forsker på norsk politikk, norsk utenrikspolitikk, og som ellers er

institusjoner som har kunnskap som geskjeft. Jeg har intervjuet tre *eksperter*, som alle bidro med svar på de forberedte spørsmålene de ble stilt, og ga innsikt i tema jeg undersøker. Samlet har de tre intervjuobjektene over 50 år med erfaring med forskning på feltet, og de har blant annet vært ledere av diverse forskningsprosjekt og forskningsinstitusjoner. Dette gjør at jeg mener disse intervjuobjektene er egnet med å bidra med informasjon for denne masteroppgaven. I masteroppgaven kalles heretter intervjuobjektene for *Kasper*, *Jesper* og *Jonathan*.

Jeg skulle så klart ønske at jeg kom i kontakt med de tidligere ministrene. Jeg antar at de har en hektisk hverdag, hvor krig og konflikt i verden, og andre begivenheter opptar deres tid. Jeg har forståelse for at de ikke har anledning til å la seg intervju.

2 Teori og tidligere forskning

Teori er essensielt for et forskningsprosjekt på denne størrelsen da teorien fungerer som bakteppet for forskning på et tema, og det setter de kontekstuelle rammene hvorpå fenomenet som undersøkes kan forskes på og tolkes (Bryman, 2016, s. 18). Valget av teori vil også påvirke hva det er som oppdages, og hvordan det oppdages (Bryman, 2016, ss. 3 - 4). Den teoretiske forståelsen som utvikles fungerer som en linse man ser datamaterialet gjennom.

I dette kapitlet vil det teoretiske bakteppet for masteroppgaven gjøres rede for og diskuteres. Først vil jeg presentere og gå inn på hva oppgavens to hovedteorier sier, for så å knytte disse til oppgavens øvrige innhold. Underveis i kapitlet vil jeg sammenfatte hvilken betydning teoriene har for min masteroppgave, og knytte de til oppgavens problemstilling. Etter dette vil jeg kommentere på tidligere forskning som er gjort innenfor tema for denne masteroppgaven. Som vist i masteroppgavens introduksjon er det gjort lite forskning på tema. Som resultat av dette tar delkapitlet om tidligere forskning utgangspunkt i annen forskning hvor teoriene som er sentrale for dette masterprosjektet også er sentrale. Dette er et valg jeg har tatt for å belyse spennet av relevans teoriene som er i denne oppgaven, kan ha.

2.1 Kapital

Sentralt for denne masteroppgaven er begrepet *kapital*. Grunnen til dette er at teoriene som eksisterer rundt begrepet blir brukt av flere (Duberley & Cohen, 2010; Moxnes, 2010; Loveday, 2015; Rasmussen, C. H., 2018) for å forklare menneskers mobilitet innenfor den sosiale verden. Når jeg undersøker hvilke faktorer som kan ligge til grunn for norske ministere sin overgang til internasjonal toppolitikk, så kan én inngang være å undersøke hvilken verdi disse personene har, som kan si noe om hvor attraktive de er i en rekrutteringsprosess for det internasjonale toppolitiske jobbmarkedet. Å se på hva slags kapital som eksisterer, og i hvilken grad forskningsobjektene er holdere av ulike former for kapital, kan være én måte å forsøke å måle deres valgbarhet for internasjonale toppolitiske stillinger.

Dette delkapitlet vil i stor grad basere seg på Pierre Bourdieu sine tanker og teorier om kapital. Bourdieu blir ansett som grunnleggeren av den sosiologiske forståelsen av

kapitalbegrepet, og har derfor hatt stor innflytelse på det teoretiske feltet. Som nevnt, vil delkapittelet redegjøre for Bourdieu sitt kapitalbegrep. Jeg vil først gjøre rede for hva kapital er, for så å komme inn på de ulike dimensjonene hvor kapital eksisterer. Den som ansees som «oppdageren» av kapitalbegrepet var Karl Marx. Hans bruk av begrepet handler om kapitals monetære verdi, hvor han blant annet skriver at «Varesirkulasjonens siste produkt er *kapitalens første eksistensform.*» (Marx, 1976, s. 105). Marx mener at kapital er en omsetting av verdi, hvor da verdi er blant annet penger som eksisterer som ressurs (Marx, 1976, ss. 105 - 107). Som jeg kommer inn på senere i delkapittelet er ikke kapitalens økonomiske dimensjon av like stor interesse for denne masteroppgaven som de andre dimensjonene. Når det er sagt mener jeg det er viktig å være klar over begrepet eksistens og utvikling.

Bourdieu skriver at den sosiale verden bestemmes av et sett med regler og prosesser hvor handling, eller interaksjon, skjer basert på en aktør sin intensjon om å utføre handlingen, og at det er umulig å forklare disse strukturene og prosessene uten å anerkjenne kapital som en avgjørende faktor for dette (Bourdieu, 2011, s. 81). I den sosiale verden er det de sosiale aktørene som samhandler og utveksler erfaringer og innflytelse for å bevege seg på det sosiale «sjakkbrettet». Dette innebærer at hver bevegelse krever en viss innsats, en investering av ressurser og kapasitet for å sette i gang bevegelsen. En aktørs evne til å bevege seg kan kalles for mobilitet, og noen «sjakkbrikker» er mer mobile enn andre, noe som kan sammenliknes med at de er mer verdifulle enn andre sjakkbrikker. Denne verdien vil være den samlede kapitalen brikken, eller aktøren, har.

Bourdieu definerer den sosiale verden, eller det sosiale rom, som et sett av dimensjoner hvor det finnes en begrenset mengde posisjoner, og hvor hver posisjon tilsvarer en bestemt plass i det sosiale rommet (Bourdieu, 1991, ss. 230 - 231). Rommet som eksisterer på tvers av dimensjonene er konstruert på prinsippene om at de som holder makt (i form av innflytelse) er ulike fra hverandre og at interaksjon mellom makthavere er transaksjoner hvor makt er valutaen (Bourdieu, 1991, ss. 229 - 230). Dette betyr at aktørene i det sosiale rom holder posisjoner som er relative til hverandre, og at ingen kan holde samme posisjon til samme tid (Bourdieu, 1991, ss. 229 - 230). Dette stemmer overens med sjakkspill-sammenlikningen, hvor det kun er en brikke som får plass på et felt av gangen, og hvert felt representerer en posisjon hvorpå brikken kan påvirke utfallet av sjakkpartiet. Bakteppet for Bourdieu sin definisjon av den sosiale verden har sitt utspring i forståelsen av sosiale klasser (Bourdieu, 1991, ss. 229 - 251). Analyse av sosiale klasser er ikke fokus for denne masteroppgaven, og vil derfor ikke drøftes grundigere. Når det er sagt så kommer man ikke foruten den

erkjennelsen om at menneskers mobilitet i den sosiale verden nettopp skjer i en *sosial verden*. Derfor mener jeg definisjonen av det sosiale rom fortsatt er gjeldende, selv om den i utgangspunktet er ment å gjelde for noe annet.

Bourdieu trekker linjer mellom det å inneha kapital med det å ha makt (Bourdieu, 2011, s. 82). Han skriver at kapital og makt «... er den samme tingen», og at mengden kapital en aktør har påvirker dens innflytelsesevne, eller påvirkningskraft (Bourdieu, 2011, s. 82). Dette korrelerer med definisjonen av makt, som innebærer en aktørs evne til å påvirke utfallet av en situasjon (Dahl, 1967, s. 73). I tillegg skriver Bourdieu at mengden kapital man holder er direkte samsvarende med ens evne til å sikre suksess og fremgang innenfor dimensjonen hvor kapitalen holder verdi (Bourdieu, 1991, s. 230).

Bourdieu skriver at kapital er en faktor i tre dimensjoner (Bourdieu, 2011, s. 82): den økonomiske dimensjonen, hvor økonomisk kapital er synonymt med penger som tillater mobilitet i markedet; den kulturelle dimensjonen, hvor kulturell kapital tilsvarer verdi som institusjonaliseres og omsettes til mobilitet innenfor det kulturelle; og den sosiale dimensjonen, hvor sosial kapital kan sees på som en verdi i den sosiale verden, som for eksempel gjennom nettverk man bygger. Jeg vil nå gå i dybden på kulturell- og sosial kapital, da disse er verdier i den kulturelle- og sosiale dimensjon av det sosiale rom. I denne masteroppgaven er ikke den økonomiske dimensjonen av like stor interesse som de andre dimensjonene. Derfor vil ikke den økonomiske dimensjonen utforskes mer i dybden. Økonomisk kapital er definitivt en faktor når det kommer til mobilitet, men ikke en faktor jeg mener er avgjørende når det kommer til å besvare masteroppgavens problemstilling. Det finnes mange rike mennesker som ikke er internasjonale toppolitikere.

Kulturell kapital kan sees på som valutaen som fasiliterer mobilitet i den kulturelle dimensjonen. Bourdieu skriver at kulturell kapital forekommer i tre former (Bourdieu, 2011, s. 82): den internaliserte formen (embodied), den objektiviserte formen (objectified), og den institusjonaliserte formen (institutionalized). Internalisert kulturell kapital eksisterer som «sinnets og kroppens evigvarende henstillinger» (Bourdieu, 2011, s. 82), og er et produkt av «eksterne verdier som er omgjort til integrerte sider ved en selv» (Bourdieu, 2011, s. 83). Dette betyr det samlede resultatet av utviklingen en person gjennomgår. Internalisert kulturell kapital er det Bourdieu kaller for habitus. For denne masteroppgaven er tilnærmet *hele* Bourdieus kapitalbegrep relevant, og jeg vil derfor ikke fokusere mer på habitus spesifikt. Når det er sagt mener jeg det er viktig å nevne begrepet, da det er et begrep som ofte brukes, spesifikt i blant annet samfunnskunnskapsundervisning.

Eksempler på forhold som kan påvirke resultatet av utviklingen kan være uteksaminasjon ved enkelte skoler, å ha drevet med idrett eller sport, eller å drive med hobbyer, hvorpå disse forholdene kan gi personen erfaringer som kan lede til at den er i en «bedre» posisjon enn andre som ikke har erfaring med disse forholdene. Bourdieu sammenlikner tilegnelsen av internalisert kulturell kapital med prosessen hvor man trener styrketrening for å bli sterkere eller når man soler seg for å bli brunere (Bourdieu, 2011, s. 83). Med andre ord, disse forholdene er noe man må gjøre *selv*, noe man må arbeide med selv og perfektionere selv. Man kan ikke betale noen for å trene kondisjon for deg. Du må selv ut å løpe intervaller for å bli sprekere. Bourdieu skriver at kostnaden for å tilegne seg internalisert kulturell kapital i disse eksemplene er tid, hvor da tid sees på som en ressurs, og det er en sammenheng mellom tiden man investerer og resultatet av investeringen (Bourdieu, 2011, ss. 83, 84). Kapital er da synonymt med ressurs (Thompson, 1991, s. 14), og Bourdieu eksemplifiserer dette når han skriver «man er verdifull den som kan lese i en verden full an analfabeter.» (Bourdieu, 2011, s. 84). Dette fenomenet, at ressursen tid investeres og avkastningen er økt internalisert kulturell kapital, har en etablert plass i det norske samfunnet. Her er uttrykket «øvelse gjør mester» hverdagslig brukt. Å oppnå posisjonen som *mester* innebærer at man er «høyere» oppe enn andre, at dine meninger bærer mer vekt enn andres. Dette er å være i en mer gunstig posisjon enn andre på «sjakkbrettet», i praksis.

Internalisert kulturell kapital er personavhengig- og avgrenset (Bourdieu, 2011, s. 84), noe som innebærer at det kun er en enkeltperson som er holder av nettopp den bestemte internaliserte kulturelle kapitalen. Dette spiller inn i denne masteroppgaven da det er hvilke aspekter ved *enkeltindividet* tidligere minister som er attraktivt for fremtidige internasjonale arbeidsgivere. Ved dette trekker Bourdieu også linjer til symbolsk kapital, som «... legitim kompetanse [og] autoritet ...» (Bourdieu, 2011, s. 84). Symbolsk verdi er tilegnet prestisje eller utmerkelser (Thompson, 1991, s. 14). Bourdieu skriver at man er en mer verdifull aktør dersom man er holder av betydelige mengder kulturell kapital, hvorpå distribueringen av kapital innenfor dimensjonen er sparsommelig (Bourdieu, 2011, s. 84). Denne sparsomligheten, skriver Bourdieu, tillater kapitalen å ha en «sosial verdi» (Bourdieu, 2011, s. 84), og da forstår jeg sosial verdi som verdi i det sosiale rom, eller verdi som kan omsettes i det sosiale.

Objektivisert kulturell kapital kan sees på som tett knyttet til den økonomiske dimensjonen av kapitalbegrepet. Det som menes med dette er at det eksisterer gjenstander som eksemplifiserer kulturell kapital gjennom å ha symbolsk verdi (Bourdieu, 2011, ss. 84 - 85). Bourdieu skriver

at holdere av mye kulturell kapital også er holdere av betydelige mengder objektivisert kulturell kapital, gjennom å for eksempel eie malerier, litterære verk, eller liknende gjenstander som representerer en verdi innenfor den kulturelle dimensjonen (Bourdieu, 2011, s. 85). Gjennom dette vises det at økonomisk kapital er en faktor, men på lik måte som med den økonomiske kapitalen, er ikke den objektiviserte kulturelle kapitalen hovedfokus for denne masteroppgaven.

Når det kommer til den tredje formen for kulturell kapital, den institusjonaliserte formen, så følger jeg Bourdieu sitt eksempel og ser det i lys av akademiske prestasjoner (Bourdieu, 2011, ss. 85 - 86). For å forklare hva institusjonell kulturell kapital er, referer Bourdieu til de objektiviserte- og internaliserte formene for kulturell kapital, og skriver at institusjonalisert kulturell kapital er en form for kulturell kapital som har egenskaper som går på tvers av de internaliserte- og objektiviserte formenes rammer (Bourdieu, 2011, s. 85). Han skriver at å tilegne seg en akademisk utdanning innebærer å institusjonalisere både seg selv og ens kunnskaper gjennom å formalisere utdannelsen (Bourdieu, 2011, ss. 85 - 86). Resultatet av dette er at man oppnår noe formalisert, noe legitimt, som person, hvis symbolske betydning også eksisterer for andre, som igjen legitimerer dets eksistens. Man kan på en måte si at man står som enkeltindivid i en mengde med enkeltindivider. Gjennom formaliseringen av noe som er internalisert gjennom investeringen av ressurser, som tid, oppnår man noe som er større enn en selv. Dette tillater kulturell kapital å samhandle med økonomisk kapital, gjennom at man kan sette en verdi på den institusjonaliserte kapitalen (Bourdieu, 2011, s. 86). Bourdieu sitt eksempel med en akademiker som holder av en viss mengde kapital illustrerer dette. Som nevnt så er akademiker en holder av en viss mengde kulturell kapital, men den er ikke den eneste akademiker som eksisterer. Dette tillater en institusjon, som et universitet, å veksle kulturell kapital for økonomisk kapital, gjennom å tilby økonomisk kompensasjon for akademikerens kunnskaper. Om ingen av partene er tilfreds med transaksjonen finnes det andre man kan inngå en ny transaksjon med. Dette viser at kapital i en bestemt dimensjon påvirker de andre dimensjonene, og at distribueringen av en dimensjons kapital forteller noe om dens verdi i forhold til den sosiale verden.

Kulturell kapital er frem til nå vist som en verdi en aktør kan ha. Denne verdien kan bidra til at man befinner seg i en posisjon som åpner opp for muligheter man ellers ikke ville hatt. Bourdieu beskriver dette når han skriver «volumet med kulturell kapital [...] bestemmer den samlede sjansen for profitt i alle interaksjoner hvor kulturell kapital er effektiv [...]» (Bourdieu, 1991, s. 230). For å eksemplifisere dette, vil jeg bruke familien Stoltenberg. Kan

det at Thorvald Stoltenberg som kjent og etablert politiker i Norge, skape et grunnlag for at sønnen Jens Stoltenberg har muligheten til å bli leder i AUF, som innebærer at han blir en kjent figur i Arbeiderpartiet, og kan bli partileder? Og innebærer det at Jens er partileder at han kan bli statsminister? Og innebærer hans mulighet til å bli statsminister at han har en større mulighet enn andre til å bli internasjonalt kjent som politiker, som kan lede til muligheten til å få lederstilling i internasjonal toppolitikk? Akkurat dette eksempelet har uten tvil mange flere faktorer til stede enn at man kan argumentere for at Stoltenbergfamiliens kulturelle kapital er større enn andre familiers. Men mitt poeng er at det er en faktor som *bidrar* til at dette kan ha skjedd.

Nå som kulturell kapital er gjort rede for, går jeg videre til hva sosial kapital innebærer. Bourdieu skriver at sosial kapital er «den samlede mengden faktiske eller potensielle ressurser som er tilknyttet nettverket av mer eller mindre institusjonaliserte forhold mellom bekjente – med andre ord, medlemmer av en gruppe [...]»¹ (Bourdieu, 2011, s. 86). Dette vil si at gjennom nettverket man har, har man muligheten til å benytte seg av ressurser (som er synonymt med kapital) man har til sin disposisjon som følge av sin posisjon i et sosialt nettverk, eller at man kan aktivere disse ressursene gjennom forespørsler til andre man har et nettverk til. Bourdieu skriver videre at det å ha tilgang til en gruppe tillater medlemmer av gruppen å ha tilgang til den kollektive kapitalen gruppen innehar (Bourdieu, 2011, s. 86). Å få tilgang til gruppen kan skje på flere måter: som ved å dele etternavn, ha tilhørighet til en sosial klasse, å være uteksaminert fra en bestemt skole, eller ved å høre til et politisk parti (Bourdieu, 2011, s. 86). Med andre ord, har du noe til felles med andre i den sosiale dimensjonen, kan dette resultere i at dere er holdere av sosial kapital *sammen*. Er man født inn i en familie som har interaksjoner i den sosiale dimensjonen, som for eksempel friidrettsfamilien Ingebrigtsen er, vil man som holder av etternavnet Ingebrigtsen ha tilgang til den kollektive kapitalen denne gruppen har. Dette lar seg også overføre til det politiske, hvor man kan komme med det samme eksempelet, og argumentere for at ministere også har en felles sosial kapital.

Når man først har fått tilgang til en gruppe som holder en viss mengde sosial kapital, så skriver Bourdieu at å opprettholde koblingen til gruppen skjer gjennom kontinuerlig vedlikehold av relasjonene man har til de andre (Bourdieu, 2011, s. 87). Dette krever en innsats, som igjen betyr at det har en kostand. Denne kostanden kan være hva som helst, og

¹ Social capital is the aggregate of the actual or potential resources which are linked to possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition – or in other words, to membership in a group [...]

det avhenger av relasjonen man har i nettverket. For å opprettholde forholdet i en familie vil det kanskje være nok å ringe en gang i måneden for å si hei. På denne måten holder man seg fortsatt «innenfor», som tillater en å ha tilgang til gruppens sosiale kapital. Dette vil være annerledes i andre, mer etablerte sosiale grupper, som for eksempel et lukket samfunn. Slutter man å ha verdi for gruppen vil du være verdiløs for den, noe som kan resultere i at din kobling til dette nettverket kuttes, og du vil miste tilgangen til gruppens kollektive kapital. Gjennom å, for eksempel, inngå nye prestisjefylte bekjentskap eller utvikle sin egen kulturelle kapital, kan man øke sin verdi, som igjen påvirker kapitalen til gruppen. Igjen viser dette til at dimensjonene i den sosiale verden kan samhandle, og at kapital kan ansees som en verdi som er transdimensjonal og som driver mobilitet.

Sosial kapital er noe man også kan få mer av. Gjennom å skape gode og varige kontakter vil man utvide nettverket sitt til å inkludere stadig flere aktører som har tilgang til ressurser du nødvendigvis ikke har. Å assosieres med disse kontaktene skaper man selv mer verdi for en selv. Ved å ha et stadig økende nettverk med økt rekkevidde vil man også naturligvis komme i kontakt med flere personer eller organisasjoner, som kan tillate en å for eksempel være en god kandidat for nye, avgrensede grupper. På denne måten bidrar sosial kapital til å øke mobilitet.

Det er viktig å ha et bevisst forhold til Bourdieus sine tanker om kapital. Selv om kapitalbegrepet viser til et fenomen hvor interaksjon i den sosiale verden er en transaksjon mellom aktører, hvor kapital er valuta, så funker det ikke å se på verden utelukkende på denne måten. Det er ikke alle interaksjoner man utfører hvor man tar avveiningen mellom kostnad og profitt. Når man gifter seg med den man elsker vil denne interaksjonen oftere være drevet av kjærlighet i større grad enn intensjonen om å opprette en institusjon med økonomiske fordeler. Historisk sett ville man kanskje si at det var vanligere før, å gifte seg til sosial- og kulturell kapital. Å kunne nøye definere grensene for hvor en dimensjon begynner og hvor en annen slutter, og tildele disse ulike kapitalgenererende funksjoner er også utfordrende. Dette gjør at det er vanskelig å kunne påstå noe med sikkerhet når det kommer til forholdet mellom kapital og mobilitet. Bourdieu skriver også at en utelukkende ren økonomisk forståelse av kapitalbegrepet vil legge en begrensning på interaksjonene i samfunnet (Bourdieu, 2011, ss. 81 - 82). Dette innebærer at man må klare å ha to tanker i hodet samtidig. Ja, kapital har som nevnt sitt utspring fra den økonomiske dimensjonen, hvor kapital betegnes som en monetær verdi som kan utveksles i en ren økonomisk forståelse. Samtidig må man forstå at verden er ikke så svart-hvitt som dette, og at det finnes mye mellom linjene. Bourdieu eksemplifiserer dette ved å ta opp at det finnes gjenstander som holder høyere verdi for oss enn det

gjenstanden er verdt i seg selv (Bourdieu, 2011, s. 82). Vi kaller dette for affeksjonsverdi, og det tillater en gjenstand å være verdifull selv om den nødvendigvis ikke holder noen betydelig økonomisk verdi. Dette er slik jeg tolker Bourdieu sin kritikk av kapitalbegrepet som et rent økonomisk begrep, hvor han argumenterer for at begrepet har flere dimensjoner ved seg utover den økonomiske dimensjonen.

Nå som kapitalbegrepet er definert og gjort rede for, er det enklere å kunne se hvilken kulturell og sosial verdi ministerne som er forskningsobjekt for denne masteroppgaven har. Når det er sagt, sitter jeg allikevel igjen med opplevelsen av at den kulturelle- og sosiale kapitalen forskningsobjektene innehar ikke er godt nok forklarende for deres mobilitet. Derfor vil jeg nå inkludere nok en dimensjon innenfor kapitalbegrepet: politisk kapital.

2.1.1 Politisk kapital

Utfører man litteratursøk på *politisk kapital* eller *political capital* så kommer det opp en rekke bøker, avhandlinger, og artikler som inkluderer begrepet politisk kapital. Dette skjer dog som oftest i en demokratisk sammenheng (Szücs & Strömberg, 2006; Sørensen & Torfing, 2003), og det er utfordrende å finne litterære verk som utelukkende omhandler politisk kapital som fenomen. Det er nesten alltid i sammenheng med *noe*: en dimensjon hvorpå noe kan måles eller forstås. I dette underkapittelet vil kapitalbegrepet videreføres, og en politisk dimensjon vil tillegges begrepet. Målet med dette er å inkludere nok en dimensjon av forståelse ved kapitalbegrepet. Grunnen til at jeg anser dette som nødvendig er at ministre i seg selv er politiske vesen som eksisterer som aktører innenfor en politisk verden. Hadde ikke en politisk virkelighet eksistert i samfunnet, kan man argumentere for at det ikke ville vært behov for at en stat har ministre som er ledere for departement med ulike samfunnsansvar. I og med at ministre er politiske aktører, tenker jeg det derfor er rimelig å kombinere nettopp ordene *politisk*, her menes innenfor den politiske dimensjonen av virkeligheten, og *kapital*, menes som ens evne til å omsette verdi til mobilitet. Med politikk så viser jeg til det Thompson skriver i Bourdieu (1991), at det politiske er: «sfæren av politiske partier, politiske valg og institusjonalisert politisk makt.» (Thompson, 1991, ss. 25 - 26).

I dette underkapittelet vil begrepet *politisk kapital* først defineres og redegjøres for, for så å bli knyttet til masteroppgavens øvrige deler. Etter det vil jeg komme inn på hvordan teoretikere

som Bourdieu sier man kan tilegne seg, eller akkumulere, politisk kapital i praksis, og aktualisere dette innenfor oppgavens rammer.

Politisk kapital blir definert som summen av den kombinerte forståelsen av «andre deler ved kapitalbegrepet», som har som hensikt å fasilitere til politisk handling (Casey, 2005, s. 7). De andre delene det er snakk om er aspekter ved kapitalbegrepet som går utover den politiske dimensjonen. Casey trekker sammenhenger mellom det å inneha kapital med det å ha makt (Casey, 2005, s. 4), hvorpå det da menes makt i den forståelsen av å ha innflytelse, som forklart i delkapittel 2.1. Casey skriver at den politiske dimensjonen ved kapitalbegrepet er den mest autoritative formen for kapital da den er mest innflytelsesrik og kapabel til å gjennomføre egne intensjoner i møte med andre (Casey, 2005, ss. 6 - 7). Vi kan utvide denne definisjonen ved å legge til at politisk kapital innebærer evnen som en politisk aktør har til å mobilisere ressurser (Szücs & Strömberg, 2006, s. 21). Makt og ressurser er ord som går igjen i delkapittel 2.1, noe som kan bidra til å belyse begrepsbruken på tvers av dimensjonene. Jeg mener at dette kan illustrere at det finnes koblinger mellom dimensjonene, som kan bety at de er relevante for studien.

En annen definisjon av politisk kapital finner vi hos Sørensen & Torfing (2003), som ser politisk kapital som et samlet produkt av tre faktorer. De kaller disse faktorene for: begavelse (endowment), som handler om i hvilken grad en aktør har tilgang til beslutningstakinge politiske prosesser; bemyndiggjøring (empowerment), som handler om i hvilken grad en aktør har kapasitet eller evne til å påvirke (yte innflytelse over) en politisk prosess; og politisk identitet (political identity), som handler om aktørens egenoppfattede identitet som politisk aktør. Gjennom samhandling mellom disse tre faktorene, skriver Sørensen & Torfing at man kan øke sin politiske kapital. De forklarer hvordan dette kan utspille seg ved hver faktor. Jeg begynner med den første: begavelse.

En aktørs begavelse, tilgangen til beslutningstakinge politiske prosesser, er avhengig av rettighetene, eller tilgangen, en aktør forventes å ha, basert på ressursene, kapasitetene og kompetansen som skjenkes aktøren av institusjonen den er en del av (Sørensen & Torfing, 2003, s. 624). Dette resulterer i at aktøren har mulighet til å utøve politisk handling. Uten denne tilgangen vil aktøren ikke være i stand til å utføre politiske handlinger (Sørensen & Torfing, 2003, s. 624). Dette er ikke noe som skjer automatisk for alle aktørene i institusjonen, da for eksempel en ressurs sin verdi er avhengig av dens tilgjengelighet, noe som betyr at det prioriteres for den som har best mulighet til å utføre politisk handling, som en minister vil kunne ha i forhold til andre politiske aktører «lenger ned i næringskjeden».

Den andre faktoren, bemyndiggjøring, er avhengig av den første faktoren. Selv om man har retten til tilgang til beslutningstakinge politiske prosesser, betyr det ikke at man har innflytelsen til å påvirke prosessen. Bemyndiggjøring er derfor avhengig av aktørens politiske kapasitet, eller teft, som tillater aktøren å omgjøre begavelsens forutsetninger til politisk handling, hvorpå, ifølge Casey (2005) sin definisjon av politisk kapital, hvis politisk handling er *målet* og politisk kapital er *måten*. Sørensen & Torfing skriver at aktøren må inneha et sett med ferdigheter om den skal få til politisk handling (s. 624). Aktøren må være selvsikker i sin egen evne til politisk forståelse, aktøren må ha betydelig erfaring med politisk kunnskap med utgangspunkt i retoriske virkemidler og politisk sjargong for å kunne overbevise andre, aktøren må ha «organisatorisk talent» (s. 624), noe som innebærer erfaring med- og kunnskap om organisatorisk struktur og hvordan det påvirker oppgaveløsning, og aktøren må ha evnen til å skape mening og å kunne stake ut en retning som den politiske prosessen skal ta. Innehar en aktør disse ferdighetene, noe jeg vil argumentere for at en minister i Norge må ha for å kunne klare seg som minister, så skriver Sørensen & Torfing at man skal kunne evne å få til effektiv politisk handling (s. 624). Med andre ord, en minister vil vise seg handlekraftig.

Den tredje faktoren, aktørens politiske identitet, er sentral for å kunne iverksette politisk handling gjennom aktørens kapasiteter. Det må være en forsterkende sammenheng mellom *begavelsens* politiske rettigheter- og tilgang, *bemyndiggjøringens* politiske kapasiteter, og aktørens *politiske identitet*. Sørensen & Torfing skriver at aktørens politiske identitet er tett knyttet til rollene som det forventes at aktøren oppfyller, hvorpå en rolle er en sum av «institusjonaliserte forventninger» (Sørensen & Torfing, 2003, s. 624).

Det man sitter igjen med da er en forståelse av at politisk kapital omhandler ens evne til å komme frem til gunstige utfall basert på ens kapasiteter og ressurser. Dette skjer som et resultat av samhandling med faktorene til Sørensen & Torfing, og gjennom operasjonaliserte ferdigheter og anvendelse av ressurser, som Casey og Szücs & Strömberg skriver om. Kombinert, gir disse definisjonene en forståelse av politisk kapital som muligheten en politisk aktør har til å oppnå politisk handling gjennom å mobilisere ressurser, yte politisk makt, være politisk begavet- og bemyndiggjort, og å være et oppfyllede politisk individ. Resultatet av dette gir en politiker som evner å være effektiv og handlekraftig, og som har det som trengs for å kunne ha mobilitet innenfor dimensjonen.

Nå som begrepet *politisk kapital* er definert og redegjort, kan det plasseres i en politisk virkelighet, og man kan se på hva blant annet Bourdieu selv skriver om politisk kapital, og hvordan det kan erverves og omsettes. Jeg starter først med Thompson (1991), som skriver at

politisk kapital er noe som politikere må bruke for å overbevise sine velgere, og at det skjer gjennom bruken av deres ferdigheter (Thompson, 1991, s. 28). Det vil si at politikeren får til å omdanne sine ferdigheter til stemmer for seg selv, eller sitt parti, i et valg. Dette betyr at politisk kapital ikke er noe man utvikler individuelt, isolert fra et system hvor man samhandler med- og i dimensjonen kapital har en verdi, men at det er noe man oppnår som et raffinert produkt basert på innsatsen man legger inn og «råvarene man foredler». Dette er sosial kapital satt i praksis. Thompson går ikke inn på hva disse ferdighetene innebærer, men ser man det i lys av Sørensen & Torfing sine ferdigheter som må til for å oppnå politisk bemyndiggjøring, sitter man igjen med en forståelse av hva som behøves. Thompson skriver at «mengden» kapital en har, er synonymt med å holde en dominant posisjon innenfor en felt (Thompson, 1991, s. 29). Selv syntes jeg *felt* er lite beskrivende, og velger heller å forstå det som *dimensjon*. Ulike dimensjoner, som den kulturelle eller politiske, kan samhandle (som vist gjennom eksempelet med akademikeren som utveksler sin kulturelle kapital med universitetets økonomiske kapital), noe som kan resultere i at ens kapital stiger på tvers av dimensjoner hvor mer spesialisert kapital typisk har høy verdi. Dette betyr igjen at å ha en betydelig mengde politisk kapital tillater en å vinne over sine politiske motstandere, som tillater en aktør mer gunstige posisjoner, som igjen tillater en aktør tilgang til flere begrensede ressurser. Det betyr også at å ha betydelige mengder kapital i andre dimensjoner kan påvirke ens mobilitet i den politiske dimensjonen. Bourdieu understreker dette også, hvor han skriver at blant annet kulturell kapital er nødvendig for å kunne delta aktivt i det politiske (Bourdieu, 1991, s. 172).

De politiske institusjonene, og da menes Thompsons sfære som nevnes i Bourdieu (1991), inneholder en legitimitet i samfunnet som tilsier at de er innehavere av politisk kapital som de politiske institusjonene kan delegerer til utøvende aktører (ministere) (Bourdieu, 1991, ss. 194, 196 - 197). Den politiske kapitalen akkumuleres som et resultat av at samfunnet, gjennom velgere ved et valg, aksepterer institusjonen som en legitim del av samfunnet, og tillater institusjonen å ta politiske valg på vegne av «alle». Dette vil si at de ulike politiske institusjonene får tilgang til posisjoner og ressurser, som tillater institusjonen å skjenke spesielt utvalgte individer tilgang til økt politisk kapital. Dette skjer fordi «institusjonen investerer i den som har investert i institusjonen» (Bourdieu, 1991, s. 195). Bourdieu skriver at de som dominerer et parti (som man kan argumentere for at utnevnte ministere er da de ofte er prominente topp-individer innad i partiene) gjennom sin posisjon som innehaver av betydelige mengder politisk kapital, finner muligheten til å introdusere og innføre sine

intensjoner (Bourdieu, 1991, s. 175). Dette betyr at ministere er tillat makt gjennom muligheten og evnen til å påvirke politiske prosesser. Et resultat av dette er at ministerne blir offentlig kjente personer, både nasjonalt og internasjonalt. Dette kan ha en betydning for fremtidig internasjonal toppolitisk karriere. I delkapittel 4.2 presenterer jeg funn som kan tilsi dette, og det vil drøftes ytterligere i kapittel 5.

Det er viktig å huske at en av kravene som må oppfylles for at en minister kan være leder for et departement, er at den må ha tillit fra statsministeren. Dette er også avhengig av opinionen som finnes blant velgerne. Om en minister befinner seg i en situasjon hvor den har mistet tilliten fra statsministeren og velgerne, er ministeren nødt til å fratse stillingen som minister. Bourdieu skriver at «... en analyse av den politiske konflikten mellom de som er politisk aktive og politisk inaktive, må baseres på de sosiale og kulturelle bestemmelsene av delingen av politisk arbeid.» (Bourdieu, 1991, s. 171). Her menes da de politisk aktive som aktører innenfor det politiske, som ministere, og de politisk inaktive som velgerne, som ikke har anledningen til å direkte påvirke politiske beslutningsprosesser. Bourdieu knytter videre denne konflikten, som ikke er en konflikt i ordets rette forstand men mer en balansering av effektivitet og upopularitet, til det å ha symbolsk makt gjennom å ha politisk kapital (Bourdieu, 1991, s. 192). Symbolsk makt er makt som en person overgir til en annen som kan utøve makten, og den eksisterer fordi den som overgir seg makten tror på dens eksistens (Bourdieu, 1991, s. 192). Dette kan sees på som en form for selvoppfyllende profeti, hvor noe eksisterer fordi man *tror på at det eksisterer*, og gir det form og meningen innenfor rammene av virkeligheten. Dette resulterer i at en politiker tilegner seg politisk makt gjennom tilliten politikeren blir vist, som legitimerer dens rolle i det politiske systemet. Det betyr at politikeren har autoritet i den politiske dimensjonen gjennom evnen til å mobilisere det som er til politikeren disposisjon (Bourdieu, 1991, s. 194), og at nok politisk kapital kan lede til politisk makt og politisk handlekraft. Det er da viktig å huske at makt er synonymt med innflytelse og påvirkningskraft, og at målet med å ha politisk kapital er å oppnå politisk handling.

2.2 The Revolving Door

The Revolving Door, eller svindøren, er enda en teori som har sitt utspring fra økonomifeltet. Og på lik måte som med teori om kapital, så er svindøren også tilpasset til å

brukes i en politisk analytisk sammenheng. I dette delkapittelet vil svingdørphenomenet defineres og redegjøres, for så å bli aktualisert og satt i sammenheng med masteroppgavens øvrige innhold. Det er en uoverstemmelse blant bruken av begrepet, noe som vil belyses i delkapittelet. Begrepet brukes løst blant forskere, og enkelte ser på svingdøren som et fenomen (Vidal et al., 2012; Tyllström, 2021; Hjelmar et al., 2022), som forklarer en observasjon. Andre ser på det som en handling i seg selv (Blach-Ørsten et al., 2017), og bruker det i betydningen *å passere gjennom svingdøren*, som vil forklares senere i delkapittelet. Det all bruken av begrepet har til felles er at det er politikere som *går videre*, eller avanserer.

Svingdørphenomenet er et begrep som viser til bevegelsen av ansatte i det offentlige til å bli ansatt i den private sektoren (Kenton, 2022). Begrepet har sin opprinnelse fra tanken om at det eksisterer en svingdør mellom offentlig- og privat sektor, hvor erfaringene, verdien, og nettverkene man tilegner seg gjennom arbeid i det offentlige kan fasilitere bevegelsen mot det private (Kenton, 2022). Den private sektoren assosieres ofte med mer lukrative stillinger, da de private stillingene ofte kan bidra med høyere lønninger og prestisje (Draca, 2014, s. 4). Denne bevegelsen sees på som en svingdør, hvor man trer inn i et seksjonert avlukke som automatisk skyver deg fremover mot inngangen til noe nytt. Denne roterende mekanismen kan sees på som en metafor for erfaringene, kunnskapen, kompetansen, og nettverket en person, eller en aktør, skaper gjennom sitt arbeid i det offentlige, som tillater personen å tre inn i svingdøren. Summen av dette resulterer i egnethet når det kommer til rekruttering til høye stillinger, og bidrar til mobilitet på markedet. Å kunne tiltre den nye stillingen skjer som resultat av at man allerede er i den opprinnelige stillingen.

En trend som går igjen i forskning som tar utgangspunkt i svingdørphenomenet er at definisjonene forskerne presenterer er spisset inn til deres verk. Dette inkluderer formuleringer, avgrensinger, eller spesifiseringer som viser til en bestemt gruppe med individer som foretar bevegelsen fra offentlig til privat. Et eksempel på dette finnes i artikkelen til Draca (2014). I artikkelen er svingdørphenomenet definert som «Bevegelsen av personer i nøkkelstillinger i beslutningstakende posisjoner i departement til spesifikke sektorer innenfor finansverden.»² (Draca, 2014, s. 4).

For å kunne komme med en godt beskrivende definisjon av svingdørphenomenet som passer innenfor denne masteroppgavens rammer finner jeg det hensiktsmessig å vise til spennet i

² The 'revolving door' can be defined as the flow of personnel between jobs in key policy-making departments in government and specific sectors of the economy.

begrepsbruken. Tyllström (2021) definerer svingdørphenomenet som bevegelsen av en gruppe med mennesker som beveger seg fra politikken til privat sektor. Vidal et al. (2012) definerer derimot svingdørphenomenet som «bevegelsen av offentlig ansatte til lobbyvirksomheten.»³ (s. 3731). En annen som nevner lobbyister i sin bruk av begrepet er Strickland (2020). I tillegg til å føye seg inn i mengden av de som betegner svingdøren som «bevegelsen av personer i statsforvaltningen som beveger seg til lobbyvirksomhet» (Strickland, 2020, s. 1), legger han også til at disse personene lykkes som følge av sine nettverk til politikere (Strickland, 2020, s. 1). For å komme med et fjerde eksempel på spennet i begrepsbruken viser jeg til Blach-Ørsten et al. (2017) som skriver at det er politikere som går «gjennom svingdøren og inn i privat sektor.» (s. 20).

Som jeg nå har forsøkt å vise eksisterer det et spenn mellom bruken av definisjonen av svingdørphenomenet blant teoriene i forskning. På bakgrunn av dette anvendes derfor en mer generell bruk av definisjonen i denne masteroppgaven. På bakgrunn av redegjørelsen vil jeg derfor se svingdørphenomenet som fenomenet hvor en aktør avanserer videre til en «høyere» posisjon basert på tilgangen den hadde fra den opprinnelige posisjon 1. Med aktør mener jeg både person, og stat, som spiller en rolle- og interagerer på den internasjonale arenaen. At en aktør har holdt en stilling vil jeg argumentere for at også øker muligheten til å avansere til stilling 2, altså å gå gjennom svingdøren. Grunnen til dette er at man sannsynligvis ikke hadde kommet til stilling 2 uten å først ha vært i stilling 1.

Hvordan dette passer inn i min masteroppgave kommer til syne i kapittel 5, hvor funnene gjort under analysene i kapittel 4 drøftes. En annen måte dette passer inn i masteroppgaven på er at ordene som brukes for å beskrive metaforen *svingdør* finner man igjen i redegjørelsene for teoriene om kapital. Jeg vil argumentere for at det finnes koblinger mellom teoriene om kapital og svingdøren, blant annet gjennom en aktørs evne til å fasilitere mobilitet og aktivere ressurser gjennom sine nettverk, som er et fellestrekk mellom sosial kapital og svingdøren.

2.3 Tidligere forskning

Som nevnt tidligere er det ikke mye forskning på norske ministere som beveger seg til internasjonal politikk. Dette er en av årsakene til at jeg er interessert i tema, da det er mye rom

³ the movement of federal public employees into the lobbying industry.

for nye forskningsbidrag. Det er rett å slett spennende å undersøke noe som ikke mange har undersøkt før deg. Som et resultat av dette er det derfor utfordrende å finne etablert forskning som er relevant. Jeg sammenlikner dette med en omgang «slagskip», hvor hver salve fyller ut brettet og sjansen for en fulltreffer øker for hver runde. I og med at det ikke er mye forskning på tema «norske ministere og internasjonal politisk karriere», så spiller jeg med et tomt brett, og min masteroppgave er en av de første salvene.

I dette delkapittelet vil jeg gjøre rede for hva tidligere forskning på tema sier. Som nevnt i kapittel 2 vil utgangspunktet for dette delkapittelet være masteroppgavens to sentrale teorier. Jeg tar utgangspunkt i de ulike dimensjonene ved kapitalbegrepet, som er gjort rede for i delkapittel 2.1 og underkapittel 2.1.1, som et bakgrunnsteppes for å vise eksempler på kapitalbegrepets bruk i tidligere forskning. Etter det vil jeg gå videre til forskning som benytter seg av teori om svingdøren, og redegjøre for dette. Mot slutten av hvert underkapittel vil innholdet sammenfattes.

2.3.1 Kapitalbegrepet og forskning

I dette underkapittelet vil jeg som nevnt se på hvordan kapitalbegrepet brukes i forskning, med utgangspunkt i de tre dimensjonene jeg har redegjort for i delkapittel 2.1 og underkapittel 2.1.1. Forskingen jeg viser til begrenser seg til dels til skandinavisk forskning, med enkelte internasjonale innslag.

I den danske artikkelen til Rasmussen (2018) bruker han Bourdieu sitt begrep kulturell kapital for å forske på dansk kulturpolitikk. Rasmussen konkluderer blant annet med at Bourdieu sine teorier er en fordel for Rasmussen sine undersøkelser, og at statusen til dansk kulturpolitikk er avhengig av elementer fra Bourdieu sine teorier (Rasmussen C. H., 2018).

Flytter man oppmerksomheten til mer hjemlige trakter så kan man se i masteravhandlingen til tidligere partileder for Rødt, Bjørnar Moxnes, at politisk kapital har betydning for politikeres yrkesmobilitet (Moxnes, 2010). Han finner ut at tidligere politikere beveger seg oppover i classesamfunnet, og at politikernes politiske kapital beskriver deres yrkes- (og derfor også deres klasse-) mobilitet i større grad enn faktorer som klassebakgrunn og utdanning (Moxnes, 2010).

En annen som undersøker mulighet for oppover-mobilitet i samfunnet (da menes muligheten til å avansere til en «høyere» sosial klasse) i lys av kapital, er Loveday (2015). Hun undersøker sammenhengene mellom britisk *working class* sin deltakelse i høyere utdanning og sosial- og kulturell mobilitet (Loveday, 2015). Hun knytter det å ta en utdanning til økt kapital innenfor de relevante dimensjonene, og finner at deltakelse i høyere utdanning er sentralt for å evne oppover-mobilitet.

Ett annet internasjonalt eksempel på bruken av kapitalbegrepet for forskning er artikkelen til Duberley & Cohen (2010) som undersøker sammenhengen mellom karrierekapital og kjønn. De ser på karrierer kvinner skaper seg i forskning gjennom linsen «kjønn» og ser det i lys av hva kapital har å si for karriereresultat (Duberley & Cohen, 2010). Det de finner ut av er at kapitalbegrepet er nyansert, og at i undersøkelser innenfor ulike spesialiseringer så kan ikke kapital sees på som et helhetlig begrep, men at det er en rekke faktorer som avgjør hvilken type kapital som er avgjørende.

Uten å gå for mye i dybden på den omfattende forskningen som eksisterer, hvor kapitalbegrepet er sentralt, har jeg nå presentert et utsnitt av hva som finnes. Målet mitt med å vise til disse artiklene og masteravhandlingen er å illustrere at kapitalbegrepet fortsatt er relevant for forskning. Målet med dette er å øke validiteten til min egen oppgave, ved at jeg bruker en etablert teori, som fortsatt er relevant og anvendbar, som en av hovedteoriene i masteroppgaven.

2.3.2 The Revolving Door i forskning

På lik måte som i underkapittel 2.3.1, vil dette underkapittelet ta utgangspunkt i teorien som er gjort rede for og eksemplifisert i delkapittel 2.2. Å skrive delkapittel 2.2 om svingdøren som teori har vært utfordrende, da det ikke er en etablert teori på samme måte som kapital er. Mye av teorien som er vist til i delkapittel 2.2 er hentet fra artikler som bruker svingdøren som noe beskrivende, og at det er et fenomen man observerer i den politiske verden. Som resultat av dette vil mange av de samme kildene gå igjen i delkapittel 2.2, og i dette underkapittelet. Grunnen til dette er at jeg har sammenfattet det teoretiske rammeverket for svingdøren fra, blant annet, redegjørelsene som finnes i forskningen jeg nå skal presentere. Jeg vil nå presentere flere eksempler på hvor svingdøren er sentral i forskning.

Hjelmar et al. (2022) undersøkte i sin artikkel tidligere danske ministeres karrieremuligheter etter endt politisk verv. De fant ut at ministrene selv peker på deres utvikling av spissferdigheter, kunnskaper, og erfaringer med nettverksrelaterte beslutningstakende prosesser som viktige faktorer for at de tidligere ministrene skulle befinne seg i en svingdørsituasjon (Hjelmar, Pedersen, & Pedersen, 2022).

Strickland (2020) sin artikkel ser på sammenhengen mellom en svingdørpolitikers verdi som lobbyist i sammenheng med personer svingdørpolitikeren har et nettverk til. Han finner blant annet ut at svingdørpolitikere lykkes i stor grad i sin lobbyvirksomhet gjennom deres koblinger til personer i beslutningstakende politiske prosesser (Strickland, 2020).

En undersøkelse fra ALTER-EU (Alliance for Lobbying Transparency and Ethics Regulation in the EU) finner at svingdøren resulterer i flere interessekonflikter mellom EU-institusjoner og det private markedet (Clausen, 2011, s. 3). Rapporten fra denne undersøkelsen er kun et av verkene som ser på de antidemokratiske egenskapene svingdøren kan ha. Et eksempel på dette, som også trekkes frem i rapporten, er den tidligere irske innenriksministeren Charlie McCreevy. Han ble ansatt av et privat bankselskap som drev forretninger med utgangspunkt i lovverket McCreevy etablerte i sin tid som minister. Han ble tvunget til å tre av som styremedlem i selskapet etter at det ble kjent at det var skittent spill involvert (Beesley, 2012). Dette er ett konkret eksempel på hvordan å gå gjennom svingdøren kan ha antidemokratiske egenskaper.

Andre som forsker på antidemokratiske egenskaper ved svingdørphenomenet er Bertrand et al. (2014). De undersøker også amerikanske lobbyisters påvirkning på politikere i beslutningstakende politiske prosesser, og de finner ut at lobbyistene er mer verdifulle for selskapene de jobber i gjennom deres nettverk til politikere istedenfor deres ekspertise på områdene de kommer fra (Bertrand, Bombardini, & Trebbi, 2014).

En annen dansk studie, fra Rasmussen et al. (2021), har demokratiske utfordringer i fokus i sin artikkel. Likt som meg, forsker de på blant annet ministre, men målet for undersøkelsene våre er annerledes. De finner at mer enn en tredjedel av tidligere danske ministre og statssekretærer går inn i den private sektoren etter endt politisk karriere (Rasmussen, Buhmann-Holmes, & Egerod, 2021).

En fellesnevner for mye av forskningen på feltet er at svingdøren kan presentere utfordringer for demokratiet. Når dette er sagt er ikke dette fokus i min masteroppgave, hvor

svingdørbegrepet handler mer om selve bevegelsen av ministre fra nasjonal- til internasjonal toppolitikk.

2.4 Forventede forskningsfunn

I dette delkapittelet vil jeg drøfte hvilke resultater jeg forventer å finne. Forventningene baseres på det som er gjort tidligere av forskning på feltet, og innslagene av teori og litteratur.

Først og fremst forventer jeg at jeg ikke blir å finne en avgjørende x-faktor når det kommer til ministernes overgang til internasjonal toppolitikk. Har man de teoretiske redegjørelsene i mente er det trolig at det er en sammensetning av en rekke forhold som legger grunnlaget for overgangen fra nasjonal toppolitikk til internasjonal toppolitikk. Når dette er sagt forventer jeg å finne eksempler på hvor de teoretiske innslagene innhold representeres i analysefunnene, og at de teoriene som er gjort rede for samlet sett er veiledende for masteroppgavens analyse.

Tar man utgangspunkt i den tidligere forskningen tilsier ikke den at resultatet av forskningen i denne masteroppgaven vil belyse områder i en spesifikk retning. Dette kan sees på som både en fordel og ulempe. Fordel da bredden av område hvor resultater er relevante. Ulempe da det ikke er staket ut noen retning fra tidligere, og at man på sett og vis famler i mørket.

Mer konkret forventer jeg å finne svar på problemstillingen. Jeg har ingen forestillinger om jeg vil kunne påstå noe med sikkerhet. Dette er heller ikke målet med masteroppgaven. Ønsket er å kunne identifisere faktorer som kan ligge til grunne for norske ministeres overgang fra nasjonal- til internasjonal toppolitikk. Jeg forventer at jeg vil identifisere forhold som tillater meg å kunne, med rette, konkludere med forhold som har en påvirkning på overgangen, og med dette bidra med kunnskap på feltet.

3 Metode og etikk

Når det kommer til en masteroppgave er det viktig at man har reflektert rundt hvilke valg man tar, spesielt med tanke på metode. Valget av metode er noe som legger føringer på hele masterprosjektet. Jeg visste tidlig at jeg ville skrive kvalitativt, som igjen påvirket hele designet av masteroppgaven. Det er også viktig at man har et bevisst forhold til hvordan man som forsker ser verden, og hvordan kunnskapen man utvikler i en studie, utvikles.

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for de ulike metodene som er brukt i denne masteroppgaven. Jeg skriver *metoder*, og mener da forskningsmetode, datainnsamlingsmetode, og analysemetode. Først i kapitlet vil jeg gjøre rede for forskningsmetode og vitenskapsteori. Som underkapittel vil jeg redegjøre for tilnærmingen til kunnskapsutvikling jeg har hatt i prosessen med masterprosjektet. Etter det vil jeg gjøre rede for forholdsvis intervju som datainnsamlingsmetode, og tematisk analyse som analysemetode. Her vil jeg også inkludere et underkapittel hvor jeg forteller om analyseprosessen i praksis. Mot slutten av kapitlet vil jeg komme inn på de etiske betraktningene som er tatt hensyn til i masterprosjektet, og kommentere på masteroppgavens validitet og pålitelighet.

3.1 Forskningsmetode og vitenskapsteori

I dette delkapitlet vil jeg beskrive forskningsmetoden som er brukt i masteroppgaven. Jeg vil redegjøre for hva innslag av litteraturen sier om forskningsmetode og knytte dette til valgene jeg har tatt. Til å begynne vil jeg gjøre rede for hva forskning er, så hva forskningsmetode er, for så å knytte det til masteroppgaven i praksis. Mot slutten av delkapitlet vil jeg komme inn på vitenskapsteori, hvor jeg redegjør for konstruktivisme og knytter det til forskningsmetoden og masterprosjektet i sin helhet.

Forskning defineres av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) som «kreativt og systematisk arbeid utført med mål om å utvide kunnskapsmengde [...] og å utvikle- og oppdage nye bruksområder for etablert kunnskap.»⁴ (OECD, 2015, s. 44). Målet med forskning er å bidra med kunnskap som er ny, og som er gyldig for flere enn en selv

⁴ Research and experimental development (R&D) comprise creative and systematic work undertaken in order to increase the stock of knowledge [...] and to devise new applications of available knowledge.

(Postholm & Jacobsen, 2022, s. 15). Det er viktig at man har tatt et bevisst valg når det kommer til forskningsmetode, da det er en forutsetning for god forskning (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 89).

Forskning er en aktivitet hvor man undersøker noe systematisk og med utgangspunkt i teori (Neteland & Aa, 2020, s. 14), og at det er den systematiske arbeidsmetoden som skal sikre kvalitet i forskningen (Neteland & Aa, 2020, s. 14). Neteland & Aa gjør også et poeng av at forskningen som utføres ikke behøver å være objektiv, da forskeren selv undersøker verden fra *sin* livsverden (Neteland & Aa, 2020, s. 14). Dette understreker den konstruktivistiske tilnærming hvor mening skapes av personen i dens livsverden, som jeg vil komme inn på senere i delkapittelet.

For å kunne bidra til kunnskapsgrunnlaget, har jeg i denne masteroppgaven valgt å gå kvalitativt til verks. En kvalitativ studie innebærer at man har mening, eller betydning, som fokus i studien (Bryman, 2016, ss. 32 - 33). Den kvalitative metoden henter inn informasjon om virkeligheten gjennom ord og språk (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 89), noe som skjer i denne masteroppgaven gjennom intervjuene jeg har gjennomført. Kvalitativ metode handler om å undersøke et tilfelle eller fenomen, og gå i dybden, slik at faktorer eller prosesser som ligger bak kan kastes lys på. Kvalitativ forskning skiller seg fra kvantitativ forskning, hvorpå kvantitativ forskning i stor grad baseres på måling⁵ (Bryman, 2016, s. 31), og har en «naturvitenskapelig» tilnærming til måling av samfunnet (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 89). Kvalitativ metode skal hjelpe med å «beskrive og forstå mening» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 95), og innenfor kvalitativ forskning er forskerens mål å «... prøve å forstå og løfte frem meningen folk har konstruert i forhold til sin livsverden og sine erfaringer.» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 90).

Grunnen til at jeg har valgt en kvalitativ forskningsmetode er fordi jeg ville få kunnskap om livsverden til forskningsobjektene overgang til internasjonal toppolitikk. Med utgangspunkt i dette, og med utgangspunkt i mulighetene kvalitativ metode kan gi meg i å forstå betydningen av den informasjonen intervjuobjektene ga meg, er resultatet derfor en kvalitativ studie.

En styrke ved kvalitativ metode er kunnskap om- og tettheten til livsverden til forskningsobjektet (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 90), som tillater forskeren å kunne si noe om det som undersøkes. Et annet argument for den kvalitative metoden finnes i Postholm & Jacobsen, hvor de redegjør for målet med kvantitativ metode. De skriver at kvantitativ

⁵ Oversatt fra *measurement*

forskning «[retter seg] mot måling av omfang og hyppighet av et fenomen ...» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 91). Å måle omfanget og hyppigheten av et fenomen, norske ministre som går inn i internasjonal toppolitikk, er ikke det jeg undersøker i denne masteroppgaven. Det er hvilke faktorer som kan ligge til grunne for at fenomenet skjer. Jeg går *inn* i undersøkelsen og leter etter svar blant informanter, som er et trekk ved kvalitativ metode. Hadde denne oppgaven hatt en kvantitativ metode ville jeg heller stått «utenfor» undersøkelsen og sett på fenomenet med et «målede blikk», slik at jeg kunne kommentert på observasjonene jeg hadde gjort om fenomenets omfang og hyppighet.

En svakhet ved kvalitativ metode er at resultatene av studien er åpen for tolking. Hvordan kan jeg være sikker på at min forståelse av intervjuobjektets betydning være den samme som intervjuobjektets selv? Dette belyses av konstruktivismen, hvor det vektlegges at kunnskap skapes i samhandlingen mellom forsker og de som undersøkes (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 91).

Kvalitativ metode blir i stor grad knyttet til det ontologiske perspektivet kalt konstruktivisme (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 90). Innenfor konstruktivismen er mening, som er et av målene med kvalitativ metode, noe som ansees som sosialt konstruert av personer med utgangspunkt i deres livsverden (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 90). Grunnen til at jeg bringer dette frem er at søken etter mening står sentralt i den kvalitative metoden.

Det at kvalitativ forskning skiller seg fra kvantitativ forskning innebærer en rekke forskjeller i forskningsdesign. Typisk, er kvalitativ forskning betydningsdrevet, og fremgangsmåten er oftest induktiv. Her skiller min oppgave seg fra den kvalitative modellen, noe jeg vil komme mer inn på i underkapittelet under.

3.1.1 Tilnærming til kunnskapsutvikling

I dette underkapittelet vil jeg fortsette i lys av forskningsmetode og vitenskapsteori, men jeg vil gjøre rede for hvilken tilnærming jeg har hatt når det kommer til kunnskapsutvikling. Jeg vil først gjøre rede for hva kunnskapsutvikling er, for så å komme inn på den tilnærmingen jeg har hatt i prosessen med masterprosjektet.

Jeg har over en lengre tid vært delt på om jeg har en deduktiv eller induktiv tilnærming til kunnskapsutvikling i dette masterprosjektet. En deduktiv tilnærming er ofte positivistisk og

tar utgangspunkt i at en sann verden eksisterer «der ute», hvorpå de etablerte teoriene som eksisterer om virkeligheten tillater oss å undersøke virkeligheten med utgangspunkt i etablerte forventninger (Postholm & Jacobsen, 2022, ss. 46 - 47, 91, 101). En deduktiv tilnærming handler kort og godt om at man går ut i verden som forsker med mål av å finne ut av om en forut formulert hypotese enten stemmer eller ikke. Med andre ord, teori leder til hypotese, som leder til empiri (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 103). En feilkilde ved å jobbe deduktivt er at datamaterialet analyseres i lys av teorien, altså at teorien er på plass først, så analyserer man datamaterialet for å finne bevis / motbevis for teorien (Ryan & Bernard, 2003). Noe man må passe seg for ved å jobbe med denne tilnærmingen er at man potensielt kan lete etter det «rette svaret», og på den måten ikke være åpen i forskningsfokuset, slik at gyldige forskningsfunn kan fremkomme.

På den andre siden av kunnskapsutviklingen finner man den induktive tilnærmingen. Denne tilnærmingen er oftest knyttet til konstruktivisme, og går ut på at man skal gå ut i verden og forske på den med et «blankt sinn» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 90). Målet med dette er å kunne finne teorier som beskriver fenomenet man undersøker (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 103). Den induktive tilnærmingen er motsatt av den deduktive.

Grunnen til at jeg har vært delt på hvilken tilnærming jeg har utviklet kunnskapen i dette masterprosjektet er fordi min studie inneholder elementer fra begge tilnærminger. Som forsker er det utfordrende å undersøke noe med et helt blankt sinn, noe som argumenterer for deduktiv tilnærming. Men, målet med min studie er ikke å finne ut av om noe stemmer eller ei. Jeg vil finne ut av *hvorfor*, som argumenterer for at masteroppgaven har en induktiv tilnærming. Når dette er sagt så analyseres empirien i lys av teoriene jeg har i kapittel 2, som er nok et argument for den deduktive tilnærmingen.

Som resultat av at mitt studie inkluderer elementer fra både deduktiv- og induktiv tilnærming til kunnskapsutvikling vil jeg derfor konkludere med at det er en abduktiv tilnærming som gjelder for masteroppgaven. Utgangspunktet for den abduktive tilnærmingen er at all vitenskapelig tenkning begynner med observasjoner man har gjort seg (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 102), som resulterer i at man blir nysgjerrig på et fenomen og ønsket om å undersøke det, skapes. I en abduktiv tilnærming «... leter man etter sannsynlige beskrivelser og forklaringer.» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 103). Dette gjør jeg ved å bruke etablerte teorier som kan forklare fenomenene *kapital* og *svingdøren*, og slik forsøke å svare på hvorfor fenomenet eksisterer.

3.2 Intervju som metode for datainnsamling

I dette delkapittelet vil jeg gjøre rede for intervju som metode for datainnsamling, og plassere intervju som metode i en forskningssammenheng. Først vil jeg kaste lys på hva innslag av litteratur sier om intervju som metode, for så å koble det til masteroppgavens kontekst. Etter dette vil jeg fortelle om hvordan intervjuene ble utført i praksis, og komme inn på valgene som er tatt rundt dette.

Som nevnt tidligere er kvalitative intervju hovedmetoden for datainnsamling for denne masteroppgaven. Grunnen til dette er todelt. Jeg fant tidlig ut at jeg ville utføre en kvalitativ studie om norske ministere som avanserer til internasjonal toppolitikk. Som følge av dette syntes jeg at det hadde vært spennende å ha fått til å intervju forskningsobjektene. Dette var et ambisiøst mål, som dessverre ikke ble møtt. Den andre grunnen til at jeg ville ha intervju som datainnsamlingsmetode er at jeg ønsker å ha en ren kvalitativ oppgave, ikke *mixed methods*. Dette innebærer at det er konsekvent bruk av kvalitative metoder gjennom masterprosjektets faser. I dette delkapittelet vil jeg først gjøre rede for hva noe litteratur sier om intervju som kvalitativ metode, og hva litteraturen sier om hvordan metoden burde benyttes. Etter det vil jeg fortelle om hvordan intervjuene har gått i praksis.

I et intervju deltar det minst to personer, og det er i samtalen mellom partene (forsker og forskningsdeltaker) at kunnskap skapes (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 117). Postholm & Jacobsen skriver videre at «I et forskningsintervju er intensjonen å utvikle kunnskap knyttet til en bestemt tematikk [...]» (2022, s. 117). I møte med mine intervjuobjekt tok intervjuet utgangspunkt i et sett med allerede forberedte spørsmål. Dette er et kjennetegn ved semistrukturert intervju. Semistrukturerte intervju er fleksible av natur (Bryman, 2016, s. 468), og hovedmålet med et semistrukturert intervju er å tilegne seg informasjon om hvordan intervjuobjektet selv forstår konteksten *av et tema og om et tema*, som er fokuset for intervjuet (Bryman, 2016, s. 468). Postholm & Jacobsen skriver at et semistrukturert intervju har som mål å forstå intervjuobjektets perspektiv om et tema (2022, s. 121).

En fordel med semistrukturerte intervju, i forhold til rent strukturerte intervju eller ustrukturerte intervju, er at de forberedte spørsmålene fungerer som et rammeverk for intervjuet som kan bidra til å få økt innsikt innenfor områder av tema som forskeren selv ikke har oppdaget. Denne formen for datainnsamling tillater også at intervjuobjektet selv inviterer forskeren med inn på områder innenfor tema som forskeren ikke hadde forutsett kan være

relevante (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 121). For å kunne gjennomføre et semistrukturert intervju er det nødvendig at man har en intervjuguide på plass. Intervjuguiden er rammeverket som er nevnt tidligere, hvis mål er å bidra til en fleksibilitet ved utspørringen som kan gi forskeren informasjon om intervjuets tema (Bryman, 2016, s. 469). Intervjuguiden er lagt med som vedlegg 2.

En annen fordel ved semistrukturert intervju, som belyses av Postholm & Jacobsen, er at under kunnskapsutviklingen som foregår så bidrar intervjuformens «frihet» til å kunne stille spørsmål som ikke er planlagt på forhånd. Disse kan være: *oppfølgingsspørsmål*, som er spørsmål som stilles til intervjuobjektets svar med mål om å oppnå *dybde og detaljrikdom* (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 122); *inngående spørsmål*, som er spørsmål som stilles med mål om holde samtalen i gang og å oppnå mer *dybde* i samtalen, samt at det står uavhengig i tid i forhold til det svaret intervjuobjektet ga (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 123), og; *oppklaringsspørsmål*, som har som mål å oppklare svar som intervjuobjektet gir (Postholm & Jacobsen, 2022, ss. 125 - 126). Denne *pendelbevegelsen* mellom semistrukturerte intervju sine fordeler, som Postholm og Jacobsen beskriver som fleksibilitet (2022, s. 121), er et virkemiddel som tillater forskeren å stadig veksle mellom induktiv og deduktiv kunnskapsutvikling, som er beskrivende for den abduktive tilnærmingen som denne oppgaven tar utgangspunkt i.

Nå har jeg redegjort for hva innslag fra litteraturen sier om fordelene ved semistrukturert intervju som datainnsamlingsmetode. Videre vil jeg fortelle om erfaringene jeg gjorde meg under selve intervjuene. Jeg vil også trekke frem eksempler på *intervjuformens frihet* fra selve intervjuene jeg hadde.

Selve intervjuene ble utført over telefon og Microsoft Teams, da intervjuobjektene befant seg i andre landsdeler enn meg selv. Jeg ville ikke gå på kompromiss med kvaliteten av intervjuobjekt gjennom å velge personer som er geografisk nærme. Derfor ble intervjuene gjennomført på telefon og Microsoft Teams. Fordelen med telefonintervju er som beskrevet over, men det bringer med seg noen ulemper også. Bryman skriver at det er tre ulemper ved telefonintervju: at det ikke nødvendigvis er passende som datainnsamlingsmetode, for eksempel om man skal intervju personer uten tilgang til telefon; at telefonintervju ikke egner seg for lange intervju; og at det personlige aspektet blir borte, ved at man ikke kan lese kroppsspråk, se hverandre i øynene, og så videre (Bryman, 2016, s. 458). Det er ulempe 2 og 3 som er mest relevante for masteroppgaven. Jeg opplevde ett tilfelle av ulempe 2, og to tilfeller av ulempe 3. Mitt siste intervju ble utført på Microsoft Teams, noe som tillot meg å ha

et mer personlig preget intervju. Når dette er sagt, opplever jeg at intervjuene nådde den dybden og det omfanget jeg ønsket, på tross av intervjuformens begrensinger.

Gjennom intervjuene, som tidvis kunne minne mer om en fagsamtale, merket jeg at den semistrukturerte intervjuformen var en styrke. Jeg startet intervjuene med å informere intervjuobjektet om hva hensikten med intervjuet var, og hva som kom til å skje den neste tiden. Så fikk jeg intervjuobjektet til å introdusere seg selv, og vi gikk videre til det første spørsmålet i intervjuguiden. Gjennom å la intervjuobjektet få lang tid til å svare på det jeg lurer på, hendte det for eksempel at flere av de forberedte spørsmålene ble besvart uten at jeg behøvde å stille spørsmålene. Dette viser den semistrukturerte intervjuformens styrker i praksis, ved at intervjuformens frihet, tillater intervjuet å ha en naturlig- og relevant utvikling. Etter at intervjuene hadde blitt utført skrev jeg ned noen umiddelbare tanker jeg hadde om intervjuet, og hva jeg mente jeg burde fokusere på til neste intervju. Jeg transkriberte så alle intervjuene, slik at jeg hadde skriftlig datamateriale jeg kan benytte meg av for analysen. Under transkriberingen ble intervjuobjektene anonymisert, i tråd med forskningsetiske prinsipp.

3.3 Tematisk analyse som analysemetode

I dette delkapittelet vil jeg gjøre rede for tematisk analyse og hvorfor jeg har valgt denne analysemetoden. Jeg begynner med å definere hva tematisk analyse er, for så å knytte analysemetoden til masteroppgavens rammer. Avslutningsvis i delkapittelet vil jeg beskrive hvordan jeg har arbeidet med analyseprosessen i praksis. Analysens funn presenteres i kapittel 4.

Tematisk analyse er en av de vanligste analysemetodene innenfor kvalitativ forskning (Bryman, 2016, s. 584), og det er en metode for å utvikle, analysere og tolke mønstre man finner blant datamaterialet (Braun & Clarke, 2022, s. 4). Den kvalitative analysen sitt mål er å gi leseren av forskningen økt kunnskap om tema uten selv å ha gått igjennom den empiriske prosessen forskeren selv har gjort (Tjora, 2021, s. 216). For å finne frem til mønstrene må man gjennom en systematisk prosess hvor koder og tema dannes (Braun & Clarke, 2022, s. 4). Koder er analytiske verktøy hvis mål er å kunne samles for å finne noe *felles* (Braun & Clarke, 2022, s. 284), som leder til dannelsen av tema. Tema er et sett med koder som har felles innsikt (Braun & Clarke, 2022, s. 296), eller «handler om det samme». Man kan

definere tema ytterligere, da som et uttrykk som er konseptuelt sammenhengende (Ryan & Bernard, 2003, s. 88). Tema er en kategori av informasjon som er basert på koder, og som er identifisert av forskeren, med utgangspunkt i ens eget forskningsfokus og datamateriale (Bryman, 2016, s. 584). Tema kan derfor forstås som et begrep som handler om ord, hvis betydning og mening handler om informasjon som kan kategoriseres og kontekstualiseres, og skilles fra hverandre. Den største fordelen med TA er fleksibilitet, på tvers av analysen, datamateriale, forskningsmetoder- og spørsmål, og mer (Clarke & Braun, 2017, s. 297).

Når man skal analysere datamaterialet gjennom tematisk analyse, presenterer Braun & Clarke (2022) 6 steg man må gjennom. Disse er: å gjøre seg kjent med datamaterialet; å kode; å danne generelle tema; å utvikle- og teste temaene; å revidere, definere, og navngi temaene; og ferdigstilling av analysen og presentere dens funn (Braun & Clarke, 2022, ss. 35 - 36). Dette er rekkefølgen jeg fulgte i analyseprosessen, noe som vil komme frem i underkapittel 3.3.1 *Analyseprosessen i praksis*. Braun & Clarkes første steg, å gjøre seg kjent med datamaterialet, innebærer nettopp det: å gjøre seg kjent med datamaterialet. De skriver at i dette steget av analyseprosessen skal man oppnå en dyp grad av kjennskap til eget datamateriale, gjennom å lese gjennom datamaterialet flere ganger og skape refleksjoner rundt dets innhold (Braun & Clarke, 2022, s. 35). Steg 2, å kode, innebærer å gå i dybden i datamaterialet og lokalisere potensielt interessante funn, og begynne prosessen å klassifisere hvert potensielt interessante utdrag. Dette leder så til steg 3, å danne generelle tema. Dette innebærer å gruppere kodene, som er samlinger av utdrag, til «løse» samlinger av tema, som har noe til felles. Steg 4 innebærer at man utvikler- og tester temaene, for å se om kodene man har gruppert sammen til ett tema faktisk leder frem til tema man dannet i utgangspunktet. Steg 5 går ut på å revidere, definere, og navngi temaene. Her sitter man med et sett med raffinerte tema, som er de endelige temaene man oppdager blant sitt datamateriale. Siste steg, ferdigstilling av analysen og presentasjon av funn, handler om å presentere funnene man har gjort seg, og hvordan de struktureres. Funnene en oppdager er da tema som er kommet frem gjennom kontinuerlig arbeid, fra steg 1 til og med steg 5, som tillater en å kunne presentere tema fra ens datamateriale (Braun & Clarke, 2022, ss. 35 - 36).

Når det kommer til å skape koder, skriver Tjora at målet med koding er tredelt, og at delene er: «(1) å ekstrahere essensen i det empiriske materialet, (2) å redusere materialets volum, og [...] (3) å legge til rette for idégenerering på basis av detaljer i empirien.» (Tjora, 2021, s. 218). For å finne frem til analysefunn blant datamaterialet har jeg kombinert arbeidsrekkefølgen som Tjora (2021) kaller for *induktiv empirinær koding* (s. 218), med

Braun & Clarkes (2022) 6 steg for tematisk analyse. Tjora skriver at fordelene med induktiv empirinær koding er at man streber etter å arbeide med datamaterialet med et «tomt hode», og at man er tett på empirien, som i utgangspunktet skal sørge for presentasjonen av nære og genuine analysefunn (Tjora, 2021, ss. 218 - 219). Å kode er steg 2 i Braun & Clarke sin rekkefølge for tematisk analyse.

Nå som tematisk analyse som analysemetode er gjort rede for, og hva analyseprosessen innebærer og hvordan den utføres, vil jeg nå presentere hvordan jeg analyserte datamaterialet i praksis.

3.3.1 Analyseprosessen i praksis

I dette underkapittelet vil jeg beskrive hvordan analyseprosessen har foregått i praksis. Som nevnt i delkapittelet over, har jeg kombinert Braun & Clarkes (2022) 6 steg for tematisk analyse med Tjora (2021) sin arbeidsrekkefølge for empirinær koding. Jeg vil ta for meg analyseprosessen og komme med eksempler på hva jeg gjorde.

Analyseprosessen begynte med at jeg lastet opp transkripsjonsdokumentene i analyseprogrammet NVivo 14, som jeg har tilgang til som student ved Universitetet i Agder. I analyseprogrammet jobbet jeg med ett intervju av gangen. Underveis i intervjuet markerte jeg setninger og avsnitt jeg mente var av interesse, da betydningen av de representerte noe. Det er viktig å forstå at dette innebærer alt som kunne representere noe, også utenfor forskningsfokuset for denne masteroppgaven. Jobben kommer senere hvor man prosesserer kodene som er relevante for masteroppgavens kontekstuelle rammer og problemstilling. De markerte setningene og avsnittene, som heretter kalles for utdrag, ble så løst gruppert til felles koder, da koder er analytiske verktøy for å finne noe felles (Braun & Clarke, 2022, s. 284). I analyseprogrammet hadde jeg nå et sett med 11 koder, som jeg skulle ta utgangspunkt i for de neste stegene i den tematiske analysen.

For å kunne utføre steg 3, å danne generelle tema, skrev jeg ut transkripsjonsdokumentene slik at jeg kunne fargekode de analogt. Jeg tok for meg ett og ett intervju av gangen, og jobbet meg gjennom hele intervjuet tema for tema. På denne måten fikk jeg jobbet med datamaterialet 11 ganger til, som jeg vil påstå er med på å oppfylle steg 1 av tematisk analyse: å skaffe seg dyp kjennskap til datamaterialet. Grunnen til at jeg utførte steg 3 på denne måten

var todelt: den første grunnen var for å kunne teste hvor egnet hver kode var, om jeg fant frem til de samme utdragene som i den første gjennomgangen av datamaterialet. Dette foregikk da på to ulike plattformer, hvorpå den ene var NVivo 14 og den andre var analoge dokumenter. På denne måten fikk jeg bearbeidet kodene jeg satt med, og jeg fikk konsolidert de fra 11 koder til 6 tema. Dette er et resultat av å ha revidert kodene med utgangspunkt i masteroppgavens problemstilling, slik at kodene som gjenstår er treffende med tanke på studiens formål. Den andre grunnen var for å minimere sjansen for å gå glipp av noe viktig i datamaterialet. Ved å lese gjennom hvert intervju 11 ganger ekstra vil jeg argumentere for at sannsynligheten for å ha gått glipp av noe signifikant er mindre, som har en betydning for masteroppgavens pålitelighet. De to grunnene som lå til grunn for hvordan jeg utførte steg 3 resulterte i et analyseprodukt som tillot meg å gå videre til steg 5. Steg 4 innebar som nevnt at man utvikler- og tester temaene, noe jeg gjorde som del av steg 3.

Steg 5 og 6 foregikk som en kombinert prosess, hvor temaene som var igjen fra steg 3 fungerte som rammeverk for analysekapittelets struktur. Med utgangspunkt i hvert tema som ble identifisert i analysen, gikk jeg til verks med å presentere funn. På denne måten endte jeg opp med et analysekapittel som presenterer de sentrale temaene jeg har identifisert som forklarende for masteroppgavens problemstilling, og som presenterer funn som illustrerer disse temaene.

3.4 Ethiske betraktninger

I dette delkapittelet vil jeg gjøre rede for de etiske betraktningene som er tatt som del av prosessen med masterprosjektet.

I prosessen av å skrive en masteroppgave vil man uten tvil komme ovenfor situasjoner hvor man er nødt til å opptre korrekt, for å ivareta de forskningsetiske retningslinjene som er skrevet i masterheftet for emnet SV-511. Jeg har lest igjennom retningslinjene som er spesifisert i masterheftet, «Generelle forskningsetiske retningslinjer» (2019), «Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora» (2021), og «Rutinar for behandling av personopplysningar i forskning og i studentoppgåvar» (Universitetet i Agder, a), og fulgt disse. Gjennom prosessen av masterprosjektet har jeg også fulgt de tre kravene til forskningsetikk som er i Postholm & Jacobsen (2022): informert samtykke, krav på privatliv, og krav på å bli korrekt gjengitt (Postholm & Jacobsen, 2022, ss. 247 - 252).

Som del av masterprosjektet søkte jeg også om tillatelse til å behandle personopplysninger fra SIKT (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør), og meldte masterprosjektet mitt hos dem. Jeg fikk godkjent søknaden, og fikk derfor lov til å begynne å samle inn- og oppbevare spesielle personopplysninger. Informantene som har latt seg intervjuet er blitt anonymisert, og personopplysningene deres er blitt håndtert etter gjeldene retningslinjer. Informantene som deltok i masterprosjektet ble tilsendt informasjons- og samtykkeskjema som jeg spesifiserte måtte være signert og sendt til meg innen intervju skulle ta plass. For å understreke informantenes rett til å kunne trekke seg fra masterprosjektet ved enhver tid, gikk jeg også igjennom innholdet som sto i informasjons- og samtykkeskjema før selve intervjuet gikk i gang.

Som student som skriver masteroppgave har jeg også en etisk forpliktelse til å være ærlig i mitt arbeid. Dette inkluderer bidrag fra andre, gjennom kunnskap eller informasjon andre har produsert før meg. Kunnskapen og informasjonen jeg har hentet hos andre er henviset med kildehenvisning i teksten, og sammenfattet i referanselisten mot slutten av masteroppgaven. Kilder er ført etter retningslinjer fra Universitetet i Agder (Universitetet i Agder, b).

3.5 Masteroppgavens gyldighet og pålitelighet

I dette delkapittelet vil jeg gjøre rede for masteroppgavens validitet og pålitelighet. Jeg vil ta utgangspunkt i hva innslag av litteratur sier, og knytte dette til masteroppgavens øvrige innhold. Mot slutten av delkapittelet vil jeg gjøre rede for masteroppgavens indre- og ytre gyldighet.

For å kunne bedømme kvaliteten på forskningen, skriver Postholm & Jacobsen (2022) at forskeren må selv kritisk beskrive hvordan prosjektets framfunnende kunnskap er konstruert (Postholm & Jacobsen, 2022, ss. 219 - 220). Postholm & Jacobsen (2022) skriver at man burde stille seg to spørsmål for å «teste» kvaliteten på sin egen forskning. Disse spørsmålene er: *hvordan står mine funn i forhold til andre som har forsket på liknende tema/problemstilling?* og *hvordan kan jeg som forsker ha påvirket data og funn?*. Som nevnt flere ganger tidligere, er det ikke nevneverdig med forskning på tema. Med dette utgår spørsmål 1. For å sikre kvalitet i min forskning må jeg da ta utgangspunkt i deres andre spørsmål. For å kunne svare på dette, skriver Postholm & Jacobsen at jeg må granske mine egne valg og utførelse av valg av metode og datainnsamling, og være reflektert rundt hvordan

disse valgene kan ha påvirket forskningsresultatene for studien. Dette har blitt gjort fortløpende i hvert kapittel, hvor innholdet er blitt knyttet til oppgavens øvrige rammer.

For å kunne si noe om forskningens gyldighet, som er hvilke konklusjoner man har dekning for å kunne trekke, skriver Postholm og Jacobsen at man må være bevisst på «hvilke begrensinger som er knyttet til egen forskning» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 222). Når det kommer til pålitelighet, som er graden av tillit man kan vise forskningsresultatene, skriver de at jeg må være bevisst på «... hvordan [jeg] gjennom [min] måte å gjennomføre forskningen på kan ha påvirket de endelige resultatene.» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 222). Jeg begynner med å redegjøre for studiens pålitelighet.

Tradisjonelt sett har forsknings pålitelighet blitt knyttet med evnen til at et prosjekt kan repliseres og at replikasjonen vil finne frem til de samme resultatene (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 223). Dette kan være utfordrende i kvalitative studier, da samspillet mellom forsker og forskningsobjekt (med tanke på møtet mellom subjektivitet og livsverden) kan være ulikt fra person til person. Dette er i tråd med det konstruktivistiske perspektivet hvor kunnskapen skapes av de sosiale aktørene, og det ikke finnes en «sann verden uavhengig av aktørene i den». Når dette er sagt, vil masteroppgavens pålitelighet være avhengig av det jeg anser som reflekterende drøfting vevd inn i redegjørelsene. Gjennom masteroppgaven har jeg argumentert for teorier og metoder er valgt, som gir svar på Postholm & Jacobsens krav til bevisstgjøring om hvordan min måte å gjennomføre forskning påvirker forskningens resultater.

Når det kommer til gyldighet skiller Postholm & Jacobsen mellom indre- og ytre gyldighet. Indre gyldighet handler i korte trekk om to ting: samsvaret mellom begrepene og teoriene som er valgt for å studere den virkeligheten man påstår man undersøker i en studie, og hvilket grunnlag man har til å uttale seg om studiens årsak(er) og virkning(er) (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 229). Gjennom argumentasjon i masteroppgavens øvrige deler, samt bruk av eksempler for å konkretisere teoriene og metodenes plass i studien, mener jeg at masteroppgaven har indre gyldighet. Teoriene og begrepene som brukes i masteroppgaven knyttes til både studiens mål og metode. Det er et samsvar mellom målet med studien, og hvordan jeg undersøker studiets mål.

Ytre gyldighet, også kalt «overførbarhet» (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 238), handler om i hvilken grad funn fra mitt studie kan overføres til andre kontekster (Postholm & Jacobsen, 2022, s. 238). Kunnskapen som kommer frem av studiet er, i seg selv, kontekstuell (Postholm

& Jacobsen, 2022, s. 220). Dette stiller krav til at funnene, i en viss grad, generaliseres, slik at de er relevante for kontekster som strekker seg utover studiens kontekst. Når dette er sagt, så er ikke konteksten «norske ministere som går videre til internasjonal toppolitikk» spesielt generell. Med utgangspunkt i dette vil jeg derfor si at funnene i denne masteroppgaven ikke er generelle, men kontekstavhengige. Allikevel håper jeg, gjennom å være strukturert, systematisk, og transparent i forskningsprosessen, at masteroppgaven holder en høy grad av validitet og pålitelighet. Som nevnt tidligere i delkapittelet anser jeg ikke konteksten av studiet som spesielt overførbar til andre kontekster. Skal jeg evne det, måtte resultatene av studien generaliseres i en slik grad at noe av målet med studien ville blitt borte. Basert på dette vil jeg konkludere med at mitt studie har liten grad av ytre gyldighet, men større grad av indre gyldighet og pålitelighet.

4 Analyse og funn

I dette kapitlet vil jeg presentere funnene som er gjort gjennom analyse av masterprosjektets datamateriale. Selve analyseprosessen er beskrevet i underkapittel 3.3.1. I kapitlets introduksjon presenteres en tabell, tabell 1, som viser forekomsten av antall ganger intervjuobjektene 1, 2, og 3, heretter kalt *Kasper*, *Jesper* og *Jonathan*, kommer inn på de ulike temaene gjennom intervjuene. Alle gangene et av intervjuobjektene kommer inn på et tema vil ikke presenteres i denne masteroppgaven. Isteden vil enkelte utdrag presenteres, og bli plassert innenfor masteroppgavens ramme. Avslutningsvis i kapitlet har jeg inkludert et delkapittel som sammenfatter analyseresultatene fra delkapittel 4.1 til og med 4.6, samt strukturert dette i en tabell, tabell 2.

Gjennom analysearbeidet med datamaterialet identifiserte jeg 6 tema som vil bidra med å gi svar på masteroppgavens problemstilling. Disse temaene er: *faktorer for å bli minister*; *faktorer for å bli internasjonal toppolitiker*; *arenaer for representasjon*; *staters motiv*; *personspesifikke sosiologiske faktorer*; og *organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk*. Kapitlets struktur følger rekkefølgen temaene er presentert. I tillegg er rekkefølgen temaene er presentert representativt for tabell 1, nedenfor.

Tabell 1 under viser oversikten over frekvensen av de identifiserte tema som forekommer. Som man kan se forekommer enkelte tema hyppigere ved enkelte intervju, noe jeg vil komme inn på i de relevante delkapitlene. I delkapitlene vil det presenteres utdrag fra intervjumaterialet som viser noe signifikant i søken etter å kunne svare på masteroppgavens problemstilling. Hvert av temaene er tildelt sitt eget delkapittel, hvor utdrag fra intervjuene blir presentert og diskutert. Det er kun enkelte utdrag som vil bli presentert i masteroppgaven.

Tabell 1: Forekomst av tema

Tema	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	4.6
Kasper	4	19	6	0	0	2
Jesper	0	5	3	12	0	0
Jonathan	12	8	1	4	12	3

4.1 Faktorer for å bli minister 4.2 Faktorer for å bli internasjonal toppolitiker 4.3 Arenaer for representasjon 4.4 Staters motiv 4.5 Personspesifikke sosiologiske faktorer 4.6 Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk

4.1 Faktorer for å bli minister

For å kunne svare på masteroppgavens problemstilling må man først vite hva som skal til for å bli en minister. For å kunne bli en minister, sier Kasper dette:

«Det første er jo at du er, naturligvis, tilknyttet til et parti som kommer i posisjon. Det andre er at du representerer noe. Du må ha en kunnskap, eller du representerer en [...] organisasjon, eller en region, eller kjønn.»

Videre sier han:

Kasper: «Også når man setter sammen til en regjering så skal man komponere den. Også er det alltid viktig at du har vært synlig i nettverkene.»

Intervjuer: «Synlig i nettverkene?»

Kasper: «Ja, i partiet og sånt. [...] at de som sitter der og diskuterer har deg på netthinnen. Enten direkte, eller at det er representanter for interesser i partiet som kjenner til deg.»

Disse utdragene viser også at det er nødvendig at man er en kjent figur blant populasjonen, og at de som skal velge, har en grunn til å velge deg.

Når Jonathan blir stilt samme spørsmål svarer han først at man må tilhøre et parti som havner i posisjon. Videre sier han:

«Ellers så er det jo som alle vet, altså, en norsk regjeringskabal som skal legges. [...] Da skal det være fordeling mellom partiene, noen partier har sine felter som de er spesielt opptatt av. Senterpartiet vil alltid ha landbruksministeren, KrF vil stort sett alltid ha bistandsministeren [...].»

I tillegg til faktorene som: *hvor i landet du er fra og hvilket kjønn du har*, som Kasper nevnte, sier Jonathan at:

«Også går det naturligvis da på egnethet, kunnskap.»

Men, som Jonathan sier, er det kunnskap generelt, og ikke dybdekunnskap, som nødvendigvis er så viktig. Han sier:

«Noen poster er poster som man putter på [...] hvilken som helst person med riktig partibok, riktig kjønn og riktig landsdel. [...] Når det er omstokking i regjeringen så ser du at «Jøss jeg trodde han var helsepolitiker. Nå viser det seg at han er god på samferdsel.» [...] Noen ganger går man for folk som har en spesialkompetanse på området. Mens andre politikere er mer sånn generalister.»

Dette kan tyde på at en av årsakene til at en person blir plassert i en ministerstilling, så sant de oppfyller de nødvendige kravene for stillingen som er nevnt, er for at personen skal tilegne seg erfaring fra å lede et departement. Det kan tenkes at dette er tilfellet da partiledelsen til partiet personen tilhører ser på personen som en «up and coming» politisk stjerne, og ønsker at personen skal bli erfaren nok til å takle de «virkelige» departementene. En annen ting dette kan indikere er at partiledelsen anser ministerkandidaten som for verdifull, med tanke på kunnskap, kjennskap, og evne til å utføre politisk handling, at de ikke har råd til å ikke inkludere kandidaten i regjering som minister.

I tillegg til faktorene som er nevnt så langt for å kunne bli minister, da: være i et parti som havner i regjeringssituasjon; være fra riktig plass i landet; ha rett kjønn; være kjent i partiet; at partiet vil ha deg i den aktuelle stillingen; og at du er egnet, så nevner Jonathan en faktor til. På spørsmålet «*hva er de mer personlige egenskapene som skal til for å bli minister i Norge?*», svarer han:

Jonathan: *«Du må jo ha en viss interesse for makt, og for maktutøvelse. Hvis ikke er det jo meningsløst å være statsråd. Forhåpentligvis så har du jo en interesse av å få gjennomført ting. [...] hvis ikke du har lyst på makt så er det vanskelig for meg [å se for meg] at du blir minister [...]*

Intervjuer: *«Så det er et aspekt av ambisjon som kreves?»*

Jonathan: *«Ja, tydeligvis. Altså det er jo ingen som ville finne på [å] bruke livet sitt til å sitte i regjeringskontoret hvis de ikke har en form for ambisjon.»*

Disse utdragene mener jeg viser til at det stilles krav til at en ministerkandidat må evne «å få jobben gjort», og at ministerkandidaten selv har et ønske om å befinne seg i en posisjon hvor en form for maktutøvelse kan finne plass.

Med utdragene som er presentert i underkapittelet vil jeg sammenfatte og si at faktorer som intervjuobjektene sier avgjør om man kan bli minster er: at man tilhører et parti som havner i regjeringsposisjon; hvor man også er en kjent figur blant partiet og at partiet ønsker å plassere deg i en spesifikk ministerpost; at man oppfyller forventningen om å være fra en region som enda ikke er representert i tilstrekkelig grad i ministerkabalene; har rett kjønn i henhold til ministerkabalene; at man er egnet som minister; og at man har et visst nivå av ambisjon og interesse av makt. Oppfyller man disse kravene, sier informantene at man er egnet, og har mulighet til, å bli minister i Norge.

4.2 Faktorer for å bli internasjonal toppolitiker

Nå som man vet hva som skal til for å bli minister, kan man gå videre til å finne ut av hva som skal til for å bli internasjonal toppolitiker. På spørsmålet *«Etter din mening, hva skal til for at en tidligere norsk minister skaper seg karriere i internasjonal politikk?»*, svarer Jonathan:

«[...] det må være interesse fra enkeltindividet.»

Han utdyper:

«Med mindre man har skaffet seg et navn internasjonalt, så vil det rett og slett kreve at du har ... det er en veldig styrke å ha støtte fra det norske maktapparatet.»

Disse utdragene viser at det er et behov for at enkeltpersonen selv faktisk *ønsker* å drive med internasjonal toppolitikk. I tillegg til dette er det sentralt at personen blir støttet av maktapparatet fra staten som personen kommer fra. Senere i intervjuet sier Jonathan:

«Det er en spesiell type ministere som [...] ville være mer interessert i internasjonale stillinger også. [...] Det er særlig [...] utenriksminister, forsvarsminister, statsminister

og et par poster til, hvor du kan tenke deg at her ville det være naturlig å se til noe internasjonalt.»

Han knytter dette til situasjonen hvor regjeringen man sitter i mister makt, og dermed mister en av nøkkelfaktorene for å være minister, og om man da skal «gå ned i stilling» og ta annet lederverv i Norge. Neste steget på karrierestigen da, etter å ha vært øverste leder innenfor et felt i Norge, er å se til den internasjonale arenaen. Dette kan knyttes til kravet om ambisjon hos personen, som er en faktor for å bli minister i Norge. Videre sier Jonathan:

«Så du vil på en måte også bake inn at det kreves en viss karriere [...] for å ha kommet så langt at du kan komme på det internasjonale toppverv.»

Jonathan bruker Jens Stoltenberg som et konkret eksempel:

«Ta Jens Stoltenberg, NATO generalsekretær [...] det er jo veldig få ting som er mer topp internasjonalt verv enn det. Da er vi nede på personavhengige faktorer, ikke sant? [...] han var et navn som amerikanerne kunne like, som var godt kjent i Europa, Velkjent for Europeisk arbeiderbevegelse. Hadde et navn internasjonalt, hadde vært mye i fjernsynet etter 22. juli. [...] Og regjeringen støttet [hans kandidatur].»

Dette innebærer at man er nødt til å oppfylle et sett med krav i henhold til karriereerfaring, som kan påvirke ens egnethet og skikkethet. Noe av det siste Jonathan påpeker som sentralt for å bli internasjonal toppolitiker er:

«[...] den støtten fra hjemlandet tenker jeg er helt essensielt da. Det blir vanskelig å velge en kandidat hvis regjeringen fra det landet sier «det syntes [vi] er en skikkelig dårlig ide.»»

Til det samme spørsmålet om hvordan man blir internasjonal politiker, forteller Kasper om hva som betyr noe når noen vurderes til lederstilling i internasjonal toppolitikk. Han sier:

«Du må være en person som har [...] en standing da, [...] og du må ha dokumentert en viss erfaring. Betydelig erfaring! Alle de kandidatene som verserer nå (for stillingen som ny generalsekretær i NATO etter at Stoltenberg er gått av) har en betydelig nasjonal erfaring og har vært med i også internasjonalt samarbeid. [...] Du henter ikke inn noen fra gata. Du henter inn noen som du vet er kapabel, [...] med hensyn på erfaring og refleksjon.»

Videre i intervjuet sier Kasper:

«[Avhengig av hvilken] institusjon du snakker om, så må du ha vist deg skikket nasjonalt. Som en som er bra kompetent, som er robust, som står i det. Og du må ha etterlatt deg et inntrykk internasjonalt som er positivt, i hvert fall ikke negativt. Også kommer alle disse hensynene inn da, med «hvor kommer du fra?», kjønn kommer i økende grad inn [...].»

Disse utdragene viser at det er viktig man har vist seg skikket og egnet, på den nasjonale arenaen. Dette kan tyde på at det eksisterer en forventning blant de internasjonale politiske organisasjonene om at personene må ha et visst nivå av erfaring og anseelse fra den nasjonale arenaen før den kan tre inn i den internasjonale arenaen.

Et annet eksempel på faktorer nevnt så langt kommer fra intervjuet med Kasper, hvor han tar opp Gro Harlem Brundtland som eksempel. Han sier:

Kasper: «Hun er jo interessant fordi, ja, mange parametere. Arbeiderparti (kommer frem tidligere i intervjuet at Kasper kobler særlig AP og KrF til internasjonal politikk), internasjonalt [engasjement og erfaring]. Betydelig internasjonalt engasjement! Generelt som arbeiderpartikvinne [...], som oppfattes som handlekraftig, og som egentlig ingen har noe imot. [...] Lege er hun også.

Intervjuer: «[...] ville du si at det er henne som politiker eller henne som lege som har mest å si for at hun ble leder i helseorganisasjonen (verdens helseorganisasjon, WHO)?»

Kasper: «Jeg tror det er en kombinasjon, at hun er fordelaktig i en sånn institusjon, og vise til at hun virkelig kan medisin, det gir betydelig cred. Også har hun en betydelig kyndighet og styrke nasjonalt. Hun [...] har demonstrert at hun er i stand til å håndtere [utfordrende situasjoner]. Også er hun altså vært ute på den internasjonale arena [...] hvor hun jo ble veldig kjent. [...] Også er hun kvinne da, på et tidspunkt hvor det begynte å bety noe.»

Kasper sitt eksempel med Gro Harlem Brundtland personifiserer faktorene som er nevnt som viktige for å bli internasjonal toppolitiker. Fra utdragene som er presentert i underkapittelet pekes det på at viktige faktorer er: at det er interesse for å bli det blant enkeltindividet, og at omstendighetene rundt personen tilsier at det ikke er aktuelt å finne annen stilling nasjonalt; at maktapparatet rundt personen støtter ens kandidatur og jobber aktivt for at personen skal tiltre

vervet; at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring; at man i en stor nok grad er en kjent figur blant det internasjonale miljøet; og at det hvertfall ikke eksisterer noen negativ anseelse av personen blant de internasjonale aktørene. I tillegg vil jeg påstå at faktoren som kjønn har en påvirkning, men det kan virke mer som en «bonus» for organisasjonen enn ett krav.

4.3 Arenaer for representasjon

Som man kan se av tabell 1 i kapittelet introduksjon er Kasper mer opptatt av tema *arenaer for representasjon* enn de andre intervjuobjektene. I tillegg til utdragene som vil bli presentert fra intervjuet med Kasper, kom det frem gjennom analysearbeid med datamaterialet at konteksten av svarene Kasper ga foregikk innenfor rammen av hvilke arenaer som er åpne for norsk representasjon i internasjonal toppolitikk. Dette er noe unikt som ble oppdaget i forbindelse med intervjuet med Kasper, og som ikke kommer til syne i like stor grad blant de andre. Med *arenaer* menes da institusjoner, organisasjoner, eller organer hvor internasjonal politikk utøves.

Til spørsmålet «[...] etter din mening, hva skal til for at en tidligere norsk minister skaper seg karriere i internasjonal politikk?» svarer Kasper slik:

Kasper: «Det mest åpenbare da er jo at vi ikke har en EU-arena [...]»

Intervjuer: «Så, det du sier er at hvis Norge hadde vært del av EU så kunne man kanskje sett at det var flere nordmenn som var involvert [i internasjonal politikk]?»

Kasper: «Ja, det er jo helt klart at det ville ha vært tilfelle [...]. EU er et system som består på, særlig på ministerrådnivå [...] [er] representanter for de enkelte land. Så det vil [...] medføre en betydelig grad av internasjonalisering.»

Kasper sier så:

«Slik sett så [...] kan du gjøre en oppfatning om hvilke arenaer hvor Norge [er], du kan begynne med hvor de du har nevnt (ministrene som er forskningsobjekt) [...] er representert. Så vil du [finne]tilfeller av arenaer hvor det er mulighet for Norge [å være representert]. [...] Det gjelder FN-systemet [...], OSSE [...], NATO [...].»

Kasper fortsetter:

«[Da får du] inntrykk av liksom hvilke arenaer vi kan, og det er da NATO, OSSE [...] og FN og så videre. Så er det, det er altså særlig den EU-arenaen hvor vi ikke er med som får noen konsekvenser for graden av internasjonalisering.»

I en sammenfatting av Kaspers svar sier han:

«Så det vi ser på er altså to hoved- ... så å si elementer. Det er: mulighetene der ute, arenaer som finnes, hvor vi ikke har en EU-arena [...], og tradisjoner her hjemme.»

Som det kommer frem her mener Kasper at muligheten til tilgang til de ulike politiske arenaene i verden er en sentral faktor som bestemmer norske ministeres muligheter for å tre inn i internasjonal toppolitikk. Dette er noe som styres av staten Norge, som innebærer at individene som holder internasjonale politiske stillinger representerer staten Norge, i større eller mindre grad. Dette betyr at Norges tilgang til ulike internasjonale politiske institusjoner og organer er en faktor for hvor man kan finne norske ministre i internasjonal politikk.

Jesper nevner også ulike arenaer, men som eksempler på hvor nordmenn har ytt politisk aktivitet. Arenaene Jesper nevner er altså kun eksempler på muligheter hvor nordmenn generelt har utøvd-, og kan utøve internasjonalt politisk arbeid. Meningen er ikke den samme som Kasper har, hvor de ulike arenaene er en faktor for tilgangene norske ministre har til internasjonal politikk. Jesper nevner Folkeforbundet, Norsk folkehjelp, Redd barna, og internasjonale organisasjoner generelt.

4.4 Staters motiv

Om man igjen ser til tabell 1, kan man se at Jesper er mer opptatt av tema *staters motiv* enn de andre. På lik måte som ved den kontekstuelle bakgrunnstematikken som ble presentert i delkapittelet over, forekommer det samme fenomenet her. Jesper ga svar i intervjuet som tilsa at det finnes noe mer overordnet, bakomliggende enn de konkrete svarene som ble gitt i intervjuet. Først i delkapittelet vil utdrag fra intervjuet med Jesper presenteres, som viser eksempler på den kontekstuelle bakgrunnstematikken. Senere presenteres mer konkrete utdrag fra intervjuet med Jonathan, som også viser eksempler på at det finnes en agenda hos statene som driver norske ministeres utvandring til internasjonal toppolitikk.

Om hvorfor Jens Stoltenberg ble generalsekretær i NATO ovenfor noen andre, sier Jesper dette:

«[Det] er rett og slett fordi Norge ser seg tjent med å internasjonale tjenestemenn på plass. [...] Og den direkte enkle løsningen av det er jo at Norge tenker at når man har nordmenn på plass så vil de shuffe norske interesser. [...] Det andre, adskillelig viktigere sett fra Norges ståsted, det er jo at vi har en kjempeinteresse av at det internasjonale systemet funker. [...] Altså, vi er et lite land, så alt som kan avgjøres i internasjonale organisasjoner, over bordet, er veldig mye greiere enn når stormaktene sitter på bakrommet og blir enige seg imellom.»

Dette tyder på at det finnes et ønske blant statene om å plassere sine egne i internasjonale politiske toppstillinger, da det bidrar med å fremme statenes interesser. Jonathan snakker også om noe liknende. I likhet med Jesper mener Jonathan at staten Norge har et ønske om at norske politikere skal ut på den internasjonale arenaen. Han sier:

«Det har vært en ganske tydelig målsetting for flere regjeringer sånn sett, å få inn flere nordmenn i ledende stillinger. Det handler litt om at, det handler mye om at vi tror at vi har bra folk. Også at vi har ønske om på hvordan [internasjonale] organisasjoner skal drives, så det er lettere å påvirke [om vi har noen som] havner på innsiden.»

Dette utdraget viser at det kan eksistere et ønske hos staten om å være en aktør som har en innflytelse på hvordan internasjonal toppolitikk foregår. Når Jesper blir stilt spørsmålet «Etter din mening, hva tenker du er det viktigste for at en tidligere norsk minister for verv i internasjonal toppolitikk?», svarer han:

«Ja, for det første så tilfører det Norge kompetanse når vedkommende kommer tilbake. Og delvis også når det skjer.»

Jesper forteller videre:

«[...] folk fra UD (Utenriksdepartementet) ble sendt for å jobbe der, i sekretariatet til Folkeforbundet. Og så kom de tilbake og jobbet i UD for Folkeforbundsdesken. Og dermed fikk man jo en shuttletrafikk [...] hvilket betød at det er en enorm kompetanse i Norge og Folkeforbundet. [...] Har du hatt folk der så har du forståelse av saksgangen og kontakter og så videre, som gjør at du får bedre tak på den organisasjonen det er snakk om.»

Dette viser at staten Norge har, siden Folkeforbundets tid, vært opptatt av å sende nordmenn til internasjonal politisk tjeneste fordi det tilbyr Norge noe som staten ser på som verdifullt. Disse verdiene kan være, som Jesper sier, kompetanse, erfaring, kontakter, og nettverk.

Når det åpner seg en ledig lederstilling i internasjonal toppolitikk, sier Jesper at staten Norge kontakter potensielle kandidater. Han sier:

«Så er det at Norge er på dem hele tiden og sier at «kan vi ikke prøve å få deg lobbyet inn?». Det var jo tilfellet med Jens, ikke sant? Og Gro [...]. At Norge faktisk drev konkret lobbyvirksomhet og sa at dere har en virkelig god sjanse til å bli topp tjenestemenn, og kvinner, så vi setter i gang en kampanje for å få dere på plass.»

Når jeg stiller Jesper spørsmålet *«Men tror du at staten Norge legger inn da en viss form for lobbyvirksomhet når det er snakk om da nordmenn som skal velges til disse toppstillingene?»*, svarer Jesper:

«Det er det ingen som helst tvil om! Det gjør de fleste land som har råd til det.»

Disse utdragene viser at statene er sentrale aktører når det kommer til valget av hvem det er staten aktivt jobber for at skal få internasjonale politiske toppverv. Som det kommer frem av delkapittelets tittel, viser dette at statene som opererer på den internasjonale politiske arenaen bringer med seg ulike agendaer som tilsier at de ønsker sine egne i nøkkelposisjoner. Med dette vil jeg derfor si at statenes motiv- og evne også er et viktig forhold man må ta hensyn til når det kommer til overgangen fra nasjonal til internasjonal toppolitikk. Faktoren her er da at personen oppfyller statens krav i henhold til å fremme nasjonal innflytelse, og sørge for nasjonal verdi i form av erfaring, kompetanse, og nettverk.

Tar man et steg ut av konteksten intervjuet med Jesper hadde, kan man generalisere tema. Det kommer frem at det er flere grunner til at staten Norge ønsker nordmenn i internasjonale politiske stillinger. Til dette sier Jesper:

«Norge liker jo å være god internasjonalist [...], alle trenger et godt selvbilde. Og Norge som stat skal ha et selvbilde. Det er som en som fikser opp og ordner opp [...]. Det å få folk til internasjonale organisasjoner som tjenestemenn- og kvinner det er en viktig del av det [...].»

Jonathan sier at statene også ønsker seg nordmenn i posisjoner:

«Det er utrolig prestisje å være NATO generalsekretær.»

Til å begynne med var jeg usikker på om Jonathan da mente om det var prestisje for individet som blir generalsekretær, eller om det er prestisje for staten som får generalsekretærstillingen. I en oppfølgingsmail svarer Jonathan:

På mail: *«Absolutt prestisje for Norge. [...] Individuelle prestasjoner har effekter for fellesskapene de tilhører. Vi blir stolte og liker å fortelle verden om våre nobelprisvinnere, OL-vinnere osv.»*

Jonathan skriver også at dette ikke er noe som er unikt for Norge, men at alle stater smykker seg med suksessen deres statsborgere oppnår.

Senere i intervjuet sier Jonathan dette:

«De fleste i norske beslutningsapparatet syntes det er stilig hvis vi kan få inn nordmenn i sånne posisjoner (lederstillinger i internasjonal politikk).»

Disse utdragene mener jeg er med på å vise at når det åpner seg en lederstilling i internasjonal politikk så har staten Norge et ønske om, og et motiv for, å få nordmenn på plass i disse lederstillingene. Dette understreker statenes driv etter å plassere sine egne i nøkkelposisjoner. Dette er i og for seg ikke krav som må oppfylles for å kunne bli internasjonal toppolitiker, men det sier noe om de motiverende faktorene for statene til å aktivt jobbe for å plassere nordmenn i internasjonale politiske lederstillinger.

4.5 Personspesifikke sosiologiske faktorer

I dette delkapittelet er det tema som kun Jonathan mener er viktig, som det presenteres utdrag fra. For å kunne svare på masteroppgavens problemstilling mener jeg at Jonathan belyser noe viktig når han snakker om dette temaet. I intervjuet med Jonathan kom det frem at det er et sett med sosiologiske faktorer som spiller inn når det er snakk om norske ministre som går til internasjonal toppolitikk. Jeg vil presentere flere utdrag fra intervjuet som kan vise til dette.

Når jeg stiller Jonathan et oppfølgingsspørsmål om nordmenn i politisk utenlandstjeneste, og hvorfor han mener Norge er underrepresentert i forhold til økonomiske bidrag til FN, svarer han:

«Du må ha noen som vil da, ikke sant? Det er noe med, nordmenn har det jo ganske bra her hjemme i Norge. [...] La oss si at du vil rekruttere noen til å jobbe i FN-

systemet da, i New York eller Genève. Ville du tenkt deg at [som norsk diplomat, så ville jeg] sette karrieren min litt på pause [...] for å jobbe i en internasjonal organisasjon? Hvordan vil det da slå ut på karriereløpet mitt? Vil det telle positivt? Vil det telle nøytralt? Eller være negativt?»

Litt senere i intervjuet sier Jonathan:

«Men [jeg] tenker at [noe av] grunnen til at det ikke er flere nordmenn ute [i internasjonal politikk] vil også være, ikke sant, nordmenn er begrensede internasjonister. Altså vi trives veldig godt med Norge og [vi har en] utrolig velfungerende velferdsstat, ikke sant? [...] det skal være ganske sterke trekkrefter som drar oss ut. [...] Du vil bo i et land hvor det er en velfungerende velferdsstat hvor det ikke koster noenting å ta ungen din til doktoren når [den] er syk. [...].»

Jonathan forteller også at han har studert med nordmenn i et europeisk land hvor hans klassekamerater har fått seg utenlandske kjærester, og at når det var snakk om å få barn så ville de tilbake til Norge for der var blant annet barnehageplasser billigere. Jonathan beskriver dette når han sier,:

«Det er veldig mange pullfaktorer innover.»

og han fortsetter med:

«[...] hvis du ser på de ministrene som også er rekruttert til den type stillinger, vil det ofte være folk som kanskje er forbi småbarnsfasen [...].»

Dette mener jeg er med på å vise at hjemmesituasjonen til ministrene spiller en rolle for om de rett og slett har anledning til å være internasjonal politiker.

Jonathan viser flere eksempler på dette, hvor han blant annet sier at det er utfordrende for UD å få besatt utenlandske poster:

«Hvis du har to [personer], en part i UD og en i ikke-UD, skal vedkommende ta en pause fra jobben sin?»

Jonathan trekker dette videre til internasjonal politikk, hvor han sier:

«[Det vil] være det samme problematikken for en internasjonal toppleder da, ikke sant? [...] Hva skal partneren din gjøre for noe? Hvis du har små barn, skal de tas ut av skole?»

«Det er en haug med helt sånn, nesten sånn banale sosiologiske faktorer, som ikke er unike for Norge, men i kombinasjon med hvor attraktivt Norge er da som et velferdssamfunn [...] er med på å forklare mye av hvorfor det er vanskelig å få nordmenn til å ta midlertidige jobber ute.»

Med *midlertidig* mener Jonathan arbeid som er kortere enn 10 år, i en fase av livet hvor blant annet ministrenes barn vokser opp.

Som det kommer frem fra utdragene som er presentert over, mener Jonathan at det er en rekke sosiologiske krav som må oppfylles for at en norsk minister skal ha anledningen til å delta i internasjonal politikk over tid. Dette vil jeg argumentere for er med på å påvirke den helhetlige situasjonen en minister befinner seg i, i øyeblikket muligheten til å gå til internasjonal toppolitikk åpner seg. I motsetning til de tidligere delkapitlene, hvor jeg har presentert en rekke konkrete faktorer som må oppfylles for å kunne bli internasjonal toppolitiker, vil jeg isteden her gjøre et poeng av at sosiologiske faktorer spiller inn på en norsk minister sin mulighet til å ta internasjonalt politisk toppverv. På denne måten sier jeg at sosiologiske faktorer, generelt, er en faktor man må ta hensyn til, uten å gå inn på hva det innebærer.

4.6 Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk

Avhengig av hvilken internasjonal organisasjon det er snakk om, viser datamateriale at det er noen faktorer som er ulike fra hverandre, og som er organisasjonsavhengige. Fra dataene finnes det to eksempler på slike organisasjoner: FN og NATO.

Om FN sier Kasper at det er en geografisk nøkkel som er sentral. Han sier:

«La oss si [for] FNs generalsekretær [så er] alltid spørsmålet om hvor du kommer fra [viktig]. «Nå er det vår tur».»

Jonathan snakker også om den geografiske faktoren når det kommer til FN. Han sier:

«Og for noen av dem (internasjonale organisasjoner) så foreligger det geografiske fordelingsnøkler og sånt, ikke sant? Altså, FNs generalsekretær har vært en sånn type geografisk rotasjon. [...] om det er Afrika sin tur, så spiller det ikke noen rolle om en norsk statsminister har lyst til å bli FN generalsekretær.»

Disse utdragene viser at, for stillingen som generalsekretær i FN, er personens geografiske tilhørighet sentral. Dette er noe som begrenser mulighetene til enkelte for å få lederstillinger i internasjonal toppolitikk. Man kan finne noe av det samme når det kommer til NATO.

Om hva som skal til for å bli NATO generalsekretær kom jeg og Jonathan inn på sporet av hva som ligger til grunne for den neste, etter Jens Stoltenberg. Da avviser han det at det kan bli en nordisk person, hvor han sier:

«Hva vil medlemslandene i andre deler av Europa [tenke]? Vil de se på dette og si «Ærlig talt, nå har det vært litt mange skandinavere her».»

Her viser utdraget at den geografiske nøkkelen også spiller en rolle for hvem som kan bli den neste generalsekretæren i NATO. Dermed mener jeg vi kan se på geografisk tilhørighet som en faktor, avhengig av den internasjonale organisasjonen.

Både Kasper og Jonathan forteller om det de mener er den viktigste faktoren for å kunne bli generalsekretær i NATO. På spørsmålet *«Hvilke forhold må man ta hensyn til når man da skal velge en ny generalsekretær [til NATO]?»*, svarer Jonathan:

«Det aller viktigste er at det er noen som amerikanerne aksepterer. [...] Altså du blir ikke generalsekretær i NATO uten at amerikanerne syntes det er en god ide.»

Kasper snakker også om dette, hvor han sier:

«[I] Stoltenbergs tilfelle så var det til slutt tyskerne og amerikanerne, som kom til at «vi går for Stoltenberg». Og da hadde du langt på vei definert dette løpet.»

Jonathan beskriver hvordan hendelsen de siste utdragene viser til, kan ha foregått:

«At man, [når det åpnet seg en stilling til NATO generalsekretær] forhørte seg med, for eksempel den amerikanske ambassaden. «Ville Jens Stoltenberg vært en interessant kandidat for dere?». Og at amerikanerne så tar en runde internt, og kommer tilbake og sier til Norge: «Vi vil syntes det er veldig interessant!».»

Det disse utdragene viser er at det finnes spesifikke organisasjonsavhengige faktorer man må oppfylle for at muligheten til å få lederstillingen i internasjonal toppolitikk åpner seg. I FN sitt tilfelle er mye avhengig av den geografiske nøkkelen, og at den på sett og vis fungerer som «den første seleksjonsrunden» hvorvidt en person har mulighet til å bli generalsekretær i FN. Dette er ikke helt det samme tilfellet i NATO, hvor det er andre forhold som spiller inn. For NATO er det som nevnt sentralt at amerikanerne aksepterer kandidaten for generalsekretær.

Hva som ligger bak denne aksepten er ikke fokus for denne masteroppgaven, men det kan tenkes at det er en avveining som er tatt på en rekke sammensatte faktorer. For denne masteroppgaven ser jeg heller at det å bli akseptert av amerikanerne som generalsekretær i NATO er en avgjørende faktor, uten å gå i dybden på hva det innebærer.

4.7 Sammenfatting av resultater

I dette delkapittelet vil jeg sammenfatte analyseresultatene som løftes frem fra delkapittel 4.1 til 4.6. Delkapittelets funksjon er å fungere som et samlingssted for analyseresultatene, før de drøftes i neste kapittel. Med utgangspunkt i dette vil resultatene bli presentert i rekkefølgen de forekom, altså resultatene av delkapittel 4.1 først, så resultatene fra 4.2, og så videre. En annen grunn til at analyseresultatene er samlet her er for at de på sett og vis skal konsolideres, før de blir drøftet i neste kapittel. Dette skjer med mål om å gi en klarere sammenfatning for leseren, men også å kunne fungere som et utgangspunkt for drøfting for min egen del. Mot slutten av delkapittelet sammenfattes analyseresultatene i en tabell, tabell 2.

Som det kom frem i delkapittel 4.1 er faktorene for å bli minister sammensatte. Faktorene som ifølge informantene må være på plass for å bli minister i Norge, ifølge analysefunnene, er: at man tilhører et parti som havner i regjeringsposisjon; hvor man også er en kjent figur blant partiet og at partiet ønsker å plassere deg i en spesifikk ministerpost; at man oppfyller forventningen om å være fra en region som enda ikke er representert i tilstrekkelig grad i ministerkabalene; har rett kjønn i henhold til ministerkabalene; at man er egnet som minister; og at man har et visst nivå av ambisjon og interesse av makt. Oppfyller en person disse kravene er personen egnet til å bli minister i Norge.

I delkapittel 4.2 kom det frem at faktorer som avgjør om man kan bli internasjonal toppolitiker er: at det er interesse for å bli det blant enkeltindividene, og at omstendighetene rundt personen tilsier at det ikke er aktuelt å finne annen stilling nasjonalt; at maktapparatet rundt personen støtter ens kandidatur og jobber aktivt for at personen skal tiltre vervet; at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring; at man i en stor nok grad er en kjent figur blant det internasjonale miljøet; og at det hvertfall ikke eksisterer noen negativ anseelse av personen blant de internasjonale aktørene. I tillegg er det for enkelte internasjonale organisasjoner en bonus om personen er en kvinne. Når dette er sagt virker dette som en bonus for organisasjonen og ikke som et krav som stilles til individene.

Analyseresultatene fra delkapittel 4.3 tilsier at det er særlig to forhold som må være på plass for at tidligere norske ministere skal kunne bli internasjonale toppolitikere. Disse er: tilgangen til mulige arenaer hvor Norge og nordmenn har stillingstilgang; og at staten Norge sin innsats og aktivitet på den internasjonale arenaen har en påvirkning på om man kan forvente å finne nordmenn i toppolitiske stillinger. Med arenaer menes institusjoner, organisasjoner, eller organer hvor internasjonal politikk utøves.

I delkapittel 4.4 kom det frem fra analyseresultatene at statene selv er aktører i den internasjonale politiske arenaen som ønsker å fremme sin egen interesse. Delkapitlet inkluderer forhold som kan sees på som faktorer for muligheten til å bli internasjonal toppolitiker, samtidig som det inkluderer utdrag som viser til hva statenes motivasjon for dette er. Faktorene som er på plass er: at man er en person hvis oppfyller kravene staten ser i forhold til å kunne fremme statens egen interesse; og som genererer en form for verdi for staten, i form av kompetanse, erfaring, og nettverk.

Delkapittel 4.5 skiller seg fra de tidligere delkapitlene, hvor jeg istedenfor å presentere en rekke med konkrete faktorer som påvirker muligheten for overgangen til internasjonal toppolitikk, gjør et poeng av at det er sosiologiske faktorer som spiller en rolle om ministeren har mulighet til å avansere internasjonalt. Dette innebærer at sosiologiske faktorer generelt er en faktor man må ta hensyn til.

Fra delkapittel 4.6 forekommer det at de ulike internasjonale organisasjonene i seg selv er en faktor for hvorvidt en tidligere norsk minister kan bli internasjonal toppolitiker. Som det kommer frem av delkapitlet er den geografiske nøkkel et sentralt element, som i enkelte tilfeller utelukker tidligere norske ministeres mulighet totalt. Som jeg gjør et poeng av med NATO, kan det etter Jens Stoltenberg sin avgang, heller virke å være et hinder for nordmenn. Dette er ikke tilfellet for FN, hvor det da er utelukket for en nordmann å bli den neste generalsekretæren, da det ikke er «vår tur». Den signifikante forskjellen her er mellom det å gjøre det utfordrende, i NATO sitt tilfelle, og å gjøre det uaktuelt, i FN sitt tilfelle. I NATO er det i tillegg avgjørende at amerikanerne aksepterer ditt kandidatur. Som nevnt i delkapitlet går jeg ikke inn på hva denne aksepten innebærer, men at aksepten i seg selv er en faktor.

Tabell 2: sammenfatting av analyseresultat

Identifisert tema	Faktor
Faktorer for å bli minister	<ul style="list-style-type: none"> • at man tilhører et parti som havner i regjeringsposisjon • hvor man også er en kjent figur blant partiet og at partiet ønsker å plassere deg i en spesifikk ministerpost • at man oppfyller forventningen om å være fra en region som enda ikke er representert i tilstrekkelig grad i ministerkabalen • har rett kjønn i henhold til ministerkabalen • at man er egnet som minister • at man har et visst nivå av ambisjon og interesse av makt
Faktorer for å bli internasjonal politiker	<ul style="list-style-type: none"> • at det er interesse for å bli det blant enkeltindividene, og at omstendighetene rundt personen tilsier at det ikke er aktuelt å finne annen stilling nasjonalt • at maktapparatet rundt personen støtter ens kandidatur og jobber aktivt for at personen skal tiltre vervet • at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring • at man er i en stor nok grad kjent figur blant det internasjonale miljøet • og at det hvertfall ikke eksisterer noen negativ anseelse av personen blant de internasjonale aktørene
Arenaer for representasjon	<ul style="list-style-type: none"> • tilgangen til mulige arenaer hvor Norge og nordmenn har stillingstilgang • at staten Norge sin innsats og aktivitet på den internasjonale arenaen har en påvirkning på om man kan forvente å finne nordmenn i toppolitiske stillinger.
Staters motiv	<ul style="list-style-type: none"> • at man er en person hvis oppfyller kravene staten ser i forhold til å kunne fremme statens egen interesse • som genererer en form for verdi for staten, i form av kompetanse, erfaring, og nettverk
Personspesifikke sosiologiske faktorer	<ul style="list-style-type: none"> • sosiologiske faktorer
Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk	<ul style="list-style-type: none"> • geografisk nøkkel • aksept av amerikanerne

5 Drøfting

I dette kapitlet vil analysefunnene drøftes i lys av det teoretiske innslaget i masteroppgaven. Drøftingen vil ta utgangspunkt i de 6 identifiserte temaene, hvor tema i seg selv inneholder en rekke faktorene intervjuobjektene sier er sentrale for å kunne bli internasjonal toppolitiker. Drøftingen er ment å knytte sammen forskningens funn med teorien som er gjort rede for i masteroppgaven, og vil bruke de teoretiske innslagene for å forklare påvirkningen de 6 temaene har på hvorvidt en norsk minister evner å tre inn i internasjonal toppolitikk.

Kapitlets struktur følger rekkefølgen de 6 temaene er presentert i. For å gjøre kapitlet mer lettlest, og muligens mer interessant å lese, er det de overordnede 6 temaene som diskuteres i lys av de teoretiske innslagene, ikke de 17 spesifikke faktorene som er identifisert. Jeg mener dette kan være fordelaktig da teksten ville kunne virke repetativ og skjematisk om hvert av de 17 punktene skulle gjennom den samme argumentasjonen, gang på gang. Derfor er heller ikke alle relevante teoretiske innslag diskutert i henhold til hvert tema. Igjen, er dette for å skape koherens i teksten, og for å unngå lesetretthet etter de innledende temaene i drøftingskapitlet. Felles for temaene er at faktorene som er identifisert har en sammensatt forklaring, hvor samspillet av de ulike dimensjonene ved kapitalbegrepet og teori om svingdørphenomenet spiller en rolle. Det finnes ikke én teori som utelukkende forklarer en ministers valgbarhet, men samspillet av teoriene mener jeg kan gi svar.

5.1 Tema 1 – Faktorer for å bli minister

Tema 1 er det første tema jeg presenterte analysefunn fra. Som nevnt i delkapittel 4.1, er det å kunne først ha vært minister i Norge et krav som stilles i henhold til problemstillingen. Jeg vil presisere at dette ikke betyr at man må ha vært minister før man blir internasjonal toppolitiker, da blant annet Børge Brende motbeviser dette.

I den anledningen identifiserte jeg en serie med konkrete faktorer som må oppfylles/møtes for å kunne bli minister. For dette tema er det særlig politisk kapital jeg vil belyse når det kommer til drøfting av temaets analyseresultater. Teorien om den politiske kapitalen sier at dens mål er å fasilitere til politisk handling (Casey, 2005, s. 7). Politisk kapital er sentralt for å få igjennom sine egne intensjoner i møte med andre, noe jeg finner relevant til temaet, da

særlig faktoren som viser til at det er et element av ambisjon om maktutøvelse. Dette er en av de identifiserte faktorene for å bli minister: at man har et visst nivå av ambisjon og interesse av makt.

Ser man på en ministerkandidats egnethet i lys av Sørensen & Torfings tre faktorer for politisk kapital, vil jeg påstå man kan identifisere faktorenes innhold blant analyseutdragene. De tre faktorene er *begavelse*, *bemyndiggjøring*, og *politisk identitet*. Temaets identifiserte faktor om å måtte være tilhørig et parti i regjeringsposisjon vil jeg argumentere for er et eksempel på *begavelse* i praksis. Som nevnt i underkapittel 2.1.1, innebærer faktoren *begavelse* at en aktør har tilgang til beslutningstakinge politiske prosesser gjennom tilgangen til politiske ressurser skjenket personen av institusjonen den er en del av, eller partiet den er en del av (Sørensen & Torfing, 2003, s. 624). Hadde ikke ministerkandidaten vært medlem av et parti som havner i regjeringsposisjon, ville ikke personen hatt tilgang til ressursene som skjenkes av institusjonen, da institusjonen i seg selv ikke eksisterer på det gjeldende tidspunktet. Som det kommer fra den teoretiske redegjørelsen om politisk kapital: «institusjonen investerer i den som har investert i institusjonen» (Bourdieu, 1991, s. 195). Dette sitatet kobler jeg til å inkludere både det politiske partiet, men også staten personen kommer fra, som synonymt med institusjonen. Institusjonen (partiet eller staten) investerer i ministeren fordi ministeren har investert ressurser i institusjonen.

Faktoren *bemyndiggjøring* er avhengig av ministerkandidatens handlekraft, hvis handlekraftighet er noe som også kommer frem som en faktor som må oppfylles for å kunne bli minister, da knyttet til krav om å være egnet og ambisiøs. Jeg leser også mellom linjene at for å kunne bli minister, må man være i en viss grad handlekraftig. Jeg kobler dette til faktoren: at man er egnet som minister. Som teori om *bemyndiggjøring* tilsier så betyr det ikke nødvendigvis at selv om en ministerkandidat oppfyller kravene i forhold til *begavelse*, så må de allikevel evne å omsette tilgangen til noe effektivt. Som skrevet i den teoretiske redegjørelsen, er bemyndiggjøring avhengig av personens politiske teft som tillater aktøren å omgjøre begavelsens forutsetninger til politisk handling. Politisk handling er som nevnt målet for en politiker, hvorpå politisk kapital er måten.

Fra den teoretiske redegjørelsen om politisk kapital kom det frem at politisk kapital handler om evnen til å mobilisere ressurser. Dette vil jeg argumentere for kommer til syne blant empirien hvor analyseutdragene eksemplifiserer ministrenes evne til å iverksette, eller mobilisere, ressurser som er disponible. Dette kan sees i sammenheng med å ha tilgang til

ressurser som andre ikke har, noe som vil kunne resultere i en økt mengde kapital på tvers av dimensjonene, som bidrar til økt mobilitet.

Gjennom analyseutdragene og eksemplene fra teori om politisk kapital i avsnittene over, mener jeg at man kan bruke teori om politisk kapital for å kunne forklare hvilke aspekter ved en ministerkandidat som gjør dem egnet, eller uegnet, til et ministerverv. Når dette er sagt er det et forbehold om at man ikke utelukkende kan benytte seg av teori om politisk kapital for å sikre seg et ministerverv. Jeg vil også nevne at de andre teoretiske innslagene kan anvendes her, noe som ikke er gjort. Det vil derimot diskuteres videre i delkapitlene under.

5.2 Tema 2 – Faktorer for å bli internasjonal toppolitiker

For å drøfte tema 2 vil jeg gjøre det i lys av den teoretiske redegjørelsen for kulturell kapital. Årsaken til dette er som nevnt i kapitlets innledning, at drøftingen i lys av de teoretiske innslagene begrenses for å skape et narrativt driv i drøftingskapitlet.

Når jeg benytter meg av begrepet *kulturell kapital* mener jeg den samlede forståelsen som inkluderer den internaliserte, objektiviserte, og institusjonaliserte formen for kulturell kapital. Fra den teoretiske redegjørelsen kom det frem at kulturell kapital kan sees på som valutaen som fasiliterer mobilitet i den kulturelle dimensjonen. Gjennom innsatsen en person legger inn i å gjøre seg selv mer verdifull, som teori om kulturell kapital tilsier, mener jeg kommer til syne i temaets faktor: at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring.

Det at en person er egnet i henhold til karriereerfaring inkluderer flere forhold. Det første er utdanningen personen har. Å ha den rette utdanningen bidrar ikke bare til at en person er kvalifisert rent kompetansemessig, men også at den kan ha en betydelig grad mer kulturell kapital enn andre. Fra den teoretiske redegjørelsen kom det frem at utdannelse kan sees på som krysspunktet mellom internalisert og institusjonalisert kulturell kapital. Med dette mener jeg at den innsatsen som kreves fra den enkelte å studere, i innsats og investering av ressurser, formaliseres gjennom utdanningen personen tar.

Det andre forholdet karriererfaring inkluderer mener jeg er å ha hatt de rette jobbene før. Disse jobbene har man hatt tilgang til som følge av ens utdannelse, og jobb nummer 5 ville muligens ikke vært tilgjengelig uten å først ha vært innom jobb nummer 4, og så videre. Her kan man trekke linjer til for eksempel teori om svingdørphenomenet eller sosial kapital, hvorpå

disse teoretiske innslagene vil bli diskutert i senere delkapittel. Jeg vil vise at jeg ser koblingen, men står ved mitt valg om å opprettholde en narrativ tilnærming til drøftingen. Svingdørphenomenet utdypes i neste delkapittel.

Inkluderer man innslag fra teori om internalisert kulturell kapital, ble det gjort rede for at det er aspektene ved *enkeltindividet* tidligere minister sin attraktivitet for fremtidige internasjonale arbeidsgivere som var fokus. Dette viser seg å ikke være *helt* sant. Eller, det er delvis sant, men det forklarer ikke helheten. Som vist i delkapittel 4.4 «Staters motiv», er statenes støtte- og innsats avgjørende for at en minister som enkeltindivid får internasjonalt politisk toppverv. Dette kommer også til syne i tema 2 sin faktor: at maktapparatet rundt personen støtter ens kandidatur og jobber aktivt for at personen skal tiltre vervet. Dette viser at individets integrerte kulturelle kapital kan ha, og med stor sannsynlighet har, en rolle å spille, men at det ikke utelukkende er aspektene ved enkeltindividet som er attraktivt for den fremtidige internasjonale arbeidsgiveren. Dette mener jeg kommer til syne i faktoren: at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring.

Som nevnt i delkapittel 1.2 presiserer jeg forhold rundt Børge Brende som internasjonal toppolitiker. Her mener jeg det er relevant å inkludere en spesifisering av studien i henhold til problemstillingen. I dette delkapittelet har jeg diskutert at teori om kulturell kapital kan delvis forklare overgangen fra nasjonal minister til internasjonal toppolitiker. I Børge Brende sitt tilfelle, i og med at han allerede var leder i World Economic Forum (WEF), anser jeg det ikke nødvendig at Børge Brende skal ha vært finansminister for å tilegne seg stillingen som leder i WEF *igjen*, etter endt ministerverv. Dette vil jeg argumentere for kan sees i lys av teori om sosial kapital, hvor nettverk er en fremtredende faktor innenfor den teoretiske dimensjonen av kapital. Dette ser jeg også på som et eksempel for at man ikke *må* ha vært minister *før* man utnevnes til internasjonal toppolitiker.

Gjennom dette delkapittelet mener jeg at jeg har vist at teori om kulturell kapital kan brukes for å forklare faktorer for å bli internasjonal toppolitiker. For å sammenfatte drøftingen vil jeg bringe frem eksempelet jeg inkluderte i den teoretiske redegjørelsen, om Stoltenberg og kulturell kapital. Gjennom redegjørelse for teori om kapital er det kommet frem at økt kapital i en dimensjon bidrar til økt kapital på tvers av dimensjonene, og stor mengde kapital fører til mobilitet. De norske ministrene vil jeg si er holdere av betydelige mengder kulturell kapital, som resulterer i mobilitet og mulighet til å bli internasjonale toppolitikere. I tillegg er det vist hvordan jeg mener teori om internalisert kulturell kapital kan brukes for å forklare at aspekter

ved enkeltindividet påvirker ens valgbarhet. På lik måte som med tema 1 vil jeg belyse det forbeholdet om at de andre teoretiske innslagene også kan diskuteres i dette tema.

5.3 Tema 3 – Arenaer for representasjon

Tema 3 vil drøftes i lys av det teoretiske innslaget om svingdørphenomenet. I og med at dette tema snakker om arenaer for representasjon, og at jeg har identifisert faktorene: tilgangen til mulige arenaer hvor Norge og nordmenn har stillingstilgang; og at statens Norge sin innsats og aktivitet på den internasjonale arenaen har en påvirkning på om man kan forvente å finne nordmenn i toppolitiske stillinger, ser jeg derfor staten Norge som en sentral aktør i svingdørphenomenet. Med utgangspunkt i dette vil delkapittelets drøfting fokuseres på staten Norge som aktøren som går gjennom svingdøren.

Teori om svingdørphenomenet tilsier at en aktørs mulighet til å avansere til stilling 2 er avhengig av dens posisjon i den opprinnelige stillingen 1, og at aktøren ikke hadde nådd stilling 2 uten å først ha vært i stilling 1. Som teorien tilsier er den akkumulerte verdien aktøren sitter på i stilling 1 det som fasiliterer overgangen til stilling 2, gjennom svingdøren. Overgangen stiller krav til mobiliseringen av ressurser, som teori om kapital tilsier er sentralt for å fasilitere mobilitet. Som det kom frem blant analysefunnene er de områdene hvor Norge er representert i den internasjonale arenaen en faktor for at nordmenn skal ha anledning til å ta stillinger der. Dette gjelder for internasjonal toppolitikk, hvor statene er aktører, og ikke i like stor grad det mer private markedet hvor det er mer personspefikke forhold som kan antas å ha større betydning.

I delkapittel 4.3 hvor Kasper snakker om at man kan se på arenaene hvor Norge er representert, i forhold til muligheten det gir nordmenn til å få stillingstilgang innenfor arenaen, mener jeg det kan forstås i lys av teori om svingdøren. Tar man Jens Stoltenberg som eksempel, og ser det i lys av Kasper sitt svar, kan man da følge rekkefølgen av at Stoltenberg var statsminister før han var generalsekretær i NATO, hvis utnevnelse til NATO kan sees i lys av teori om svingdøren som det å passere gjennom svingdøren. Statsministervervet er stilling 1 som forutsa at Stoltenberg kunne passere gjennom svingdøren til stilling 2, generalsekretær i NATO.

Jeg kommer ikke foruten den situasjonen hvor jeg føler jeg må nevne at forholdene som leder til ansettelse i stilling 1, og verdien man tilegner seg der, kan sees i lys av de andre teoretiske innslagene i denne masteroppgaven. For å nevne ett eksempel, hva teori om sosial kapital og nettverk har å si for avansement. Sosial kapital vil jeg komme inn på i neste delkapittel. Som skrevet i den teoretiske redegjørelsen for svingdørphenomenet, ser jeg at det eksisterer koblinger mellom teori om kapital og svingdøren, blant annet gjennom en aktørs evne til å fasilitere mobilitet og aktivere ressurser gjennom sine nettverk, som er et fellestrekk mellom sosial kapital og svingdøren.

Når det kommer til tema mener jeg at svingdørphenomenet kan ha en påvirkning på hvorvidt norske ministre har tilgang til internasjonale politiske toppstillinger. Teori om svingdørphenomenet forklarer ikke dette i sin helhet, men jeg har kommet inn på forhold jeg anser som relevante for å kunne forklare norske ministeres overgang til internasjonale toppolitiske stillinger.

5.4 Tema 4 – Staters motiv

Tema 4 vil drøftes i lys av det teoretiske innslaget om sosial kapital. Teori om sosial kapital tilsier at man har tilgang til ressurser man ellers ikke ville hatt tilgang til som følge av å være medlem av en sosial gruppe. Som medlem av gruppen, skriver Bourdieu, at man har tilgang til ressursene gruppen råder over (2011, s. 86). Dette innebærer at ikke-medlemmer ikke har tilgang til de samme ressursene. Jeg vil argumentere for at forskningsobjektene, ministrene, kan ansees som medlemmer av «det politiske Norge», noe som da vil si at de har tilgangen til «det politiske Norge» sine ressurser. Fra teorien forekommer da argumentet at de norske ministrene har tilgang til ressursene staten Norge kan iverksette i den internasjonale arenaen. Som vist i teorien er dette med på å øke den norske ministerens kapital, da økt kapital innenfor en dimensjon kan øke kapitalen i andre dimensjoner, som igjen øker mobilitet. Det som menes her er at jeg argumenterer for at en av årsakene til at norske ministre har tilegnet seg toppstillingene i internasjonal politikk er fordi de deler den sosiale kapitalen til gruppen «det politiske Norge» fordi de er medlemmer av gruppen. Argumentet kan styrkes ved å komme med et eksempel på at staten Norge mest sannsynlig ikke ville mobilisert ressursene som er i den internasjonale arenaen for en person med et annet statsborgerskap enn norsk.

Argumentet kommer til syne blant flere av analyseutdragene, blant annet når Jesper snakker om at staten vil *lobby* kvalifiserte kandidater inn i en kampanje.

Med utgangspunkt i drøftingen over vil jeg si at den sosiale dimensjonen av kapitalbegrepet spiller en rolle for hvorvidt norske ministre evner å tiltre lederstillinger i internasjonal toppolitikk. Ser man analyseutdragene i lys av teorien finner man eksempler på hvor informantenes svar eksemplifiserer tilgangen til en gruppes ressurser som sentralt for å kunne tre inn i den internasjonale toppolitiske arenaen.

5.5 Tema 5 – Personspesifikke sosiologiske faktorer

Tema 5, personspesifikke sosiologiske faktorer, er utfordrende å diskutere i lys av de teoretiske innslagene i denne masteroppgaven. Skulle man fått til å diskutere de ulike sosiologiske faktorene som spiller inn på en ministers mulighet til å tre inn i internasjonal toppolitikk, ville faktorer man kunne undersøkt vært alder og familiesituasjonen. Det finnes sikkert sosiologiske teorier- og studier som kan fungere som rammeverk for en slik studie. I denne masteroppgaven vil ikke disse teoriene og studiene benyttes. Med utgangspunkt i dette vil jeg heller diskutere faktorene man finner under temaet fra et generelt perspektiv.

Når det kommer til de ulike sosiologiske faktorene som må oppfylles for at en norsk minister skal ha anledning til å ta internasjonalt politisk toppverv, så er det flere analyseutdrag som viser til dette. Disse utdragene viser at det må være en bestemt sosiologisk tilstand som må eksistere rundt ministeren slik at den ikke blir heftet av elementer som ellers ville tilsagt at den ikke kan reise utenlands over en lengre periode. Dette mener jeg man kan drøfte helt generelt, uten å måtte vise til teori. Vi har alle vært i en situasjon hvor muligheten for noe nytt og spennende har åpnet seg, men det er forhold på hjemmebane eller i hverdagen som legger begrensinger på evnen til å utforske muligheten. Disse forholdene er ikke noe som er blitt målt eller undersøkt i denne studien, men det ville vært interessant om det ble utført en slik studie.

Uten å ha diskutert temaet i lys av de teoretiske innslagene i denne masteroppgaven, fastsetter jeg allikevel at personspesifikke sosiologiske faktorer er en faktor man må ta hensyn til dersom en norsk minister skal utnevnes til en internasjonal toppolitisk stilling. Gjennom analyseresultatene identifiserte jeg at om de sosiologiske faktorene ikke legger til rette for en

mulighet for å kunne ta internasjonalt politisk toppverv, utgår muligheten. Da kan ikke ministeren oppnå vervet, og mangelen på oppfyllelse av faktoren resulterer i at «døren stenges». Jeg mener at dette også illustrer at det er ikke kun én teori som kan forklare hvilke faktorer som er av betydning, men at oppfyllelsen av faktorene er sammensatte.

5.6 Tema 6 – Organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk

I dette delkapittelet vil tema 6 bli knyttet til de teoretiske innslagene som er i denne masteroppgaven. Det eksisterer forskjeller mellom de ulike internasjonale organisasjonene, som tilsier at det er ulike forhold som må tas hensyn til under en ansettelsesprosess. En av disse hensynene er faktoren: geografisk nøkkel. Når dette er sagt vil jeg si at faktoren geografisk nøkkel, ikke lar seg diskutere med henhold til teorien som eksisterer i denne masteroppgaven. Det er en faktor som innebærer at man enten har mulighet til det internasjonale toppvervet, eller ikke. Jeg har ikke inkludert noen teori i denne masteroppgaven som kaster lys på dette. Jeg mener det heller ikke er nødvendig, da faktoren geografisk nøkkel udiskutabelt legger en begrensning på valgbarhet. Med dette mener jeg at det ikke eksisterer noen diskutabel nyansse man kan se i lys av de teoretiske innslagene. Teori om kapital tilsier at man som individ, enten alene eller som medlem av en gruppe, kan investere ressurser for å øke mobilitet. Det er ikke mulig i dette tilfellet, da man ikke har mulighet til å påvirke ens opprinnelsessted. Med utgangspunkt i dette vil jeg ikke diskutere faktoren mer, men erkjenner at avhengig av den internasjonale organisasjonen det er snakk om, er geografisk opprinnelse en faktor som må oppfylles for å kunne være aktuell kandidat til enkelte internasjonale organisasjoner.

Den andre faktoren som er identifisert under temaet er hvorvidt amerikanerne aksepterer ens kandidatur for generalsekretær i NATO. Uten å gå inn på hvilke forhold amerikanerne tar hensyn til når det kommer til dette, mener jeg at en samlet forståelse av de teoretiske innslagene i denne masteroppgaven kan forklare dette. Som nevnt i de tidligere delkapitlene er de ulike dimensjonene av kapital brukt for å diskutere hvorfor jeg mener temaenes faktorer kan forklares, og derfor er gyldige som faktorer. Det å bli akseptert som generalsekretær i NATO inkluderer en hel rekke med spesifikke forhold jeg ikke har undersøkt. Når det er sagt, vil jeg påstå, gjennom redegjørelsen av kapital som sentralt for valgbarhet, har en påvirkning på aksepten. Faktoren kan også sees i sammenheng med faktorene: at man er i en stor nok

grad kjent figur blant det internasjonale miljøet; og at det hvertfall ikke eksisterer noen negativ anseelse av personen blant de internasjonale aktørene, under tema 2.

Jeg mener at drøftingen som er gjort over viser at faktorene som ligger til grunne for at norske ministre får internasjonale politiske toppverv er sammensatte. Ved flere tilfeller har jeg vist at de ulike teoretiske innslagene kan brukes for å diskutere like faktorer som er identifisert i studien. Som leseren sikkert har bemerket seg er ikke alle de 17 identifiserte faktorene drøftet med hensyn av/om det teoretiske innslaget. Dette mener jeg viser at kombinasjon av de teoretiske innslagene kan være med på å forklare faktorene som kan ligge til grunne for at norske ministre avanserer til internasjonale politiske toppstillinger.

6 Konklusjon og avslutning

I dette kapittelet vil jeg sammenfatte analyseresultatene og drøfting til en sammenhengende konklusjon. Her vil problemstillingen besvares, og de samlede kontekstuelle resultatene presenteres. Mot slutten av kapittelet vil det presenteres hvilke retninger fremtidig forskning kan ta, som følge av denne studien.

Som det er kommet frem i drøftingskapittelet, er faktorene som kan ligge til grunne for at norske ministre utnevnes til internasjonale politiske toppstillinger sammensatte. Under drøftingen ble flere av de identifiserte temaene diskutert med utgangspunkt i ett teoretisk innslag. Dette er, som nevnt, for å opprettholde et preg av en narrativ drøfting, istedenfor å drøfte hvert av de 17 identifiserte faktorene opp mot hvert teoretisk innslag. Som det kom frem i diskusjonen av tema 5 «personspesifikke sosiologiske faktorer», er ikke det teoretiske innslaget i denne masteroppgaven nødvendigvis med på å kunne forklare faktorer som ligger til rette for ministerens utnevning. Dette har to forhold: for det første mener jeg at det identifiserte tema er en faktor som kan ligge til grunne, uavhengig om det forankres teoretisk i denne masteroppgaven. Med dette mener jeg at det inkluderer et krav som må oppfylles, uavhengig om masteroppgavens teoretiske innslag tilsier det eller ei. Det andre forholdet mener jeg eksemplifiserer faktorenes intrikate sammensetting. I og med at hvert tema er diskutert i henhold til ett av de teoretiske innslagene, betyr det at ikke nødvendigvis alle de identifiserte faktorene innunder tema drøftes. Dette mener jeg viser at det er et samspill av den teoretiske forståelsen som kan forklare helheten. Resultatet av drøfting er et produkt hvor de teoretiske innslagene har blitt anvendt som kunnskapsbidrag.

Når dette er sagt, har jeg identifisert en rekke tema som påvirker muligheten en norsk minister har til å bli utnevnt til en internasjonal politisk toppstilling. Temaene som er identifisert er: faktorer for å bli minister, faktorer for å bli internasjonal toppolitiker, arenaer for representasjon, staters motiv, personspesifikke sosiologiske faktorer, og organisasjonsspesifikke faktorer i internasjonal politikk. Under disse overordnede temaene har jeg identifisert 17 mer konkrete faktorer som må oppfylles for å kunne ha muligheten for å utnevnes til internasjonal toppolitiker. De identifiserte faktorene for tematikken norske ministre er: at man tilhører et parti som havner i regjeringsposisjon; hvor man også er en kjent figur blant partiet og at partiet ønsker å plassere deg i en spesifikk ministerpost; at man oppfyller forventningen om å være fra en region som enda ikke er representert i tilstrekkelig

grad i ministerkabalene; har rett kjønn i henhold til ministerkabalene; at man er egnet som minister; og at man har et visst nivå av ambisjon og interesse av makt.

For å kunne bli internasjonal toppolitiker er faktorene som er identifisert: at det er interesse for å bli det blant enkeltindividene, og at omstendighetene rundt personen tilsier at det ikke er aktuelt å finne annen stilling nasjonalt; at maktapparatet rundt personen støtter ens kandidatur og jobber aktivt for at personen skal tiltre vervet; at personen er egnet og skikket i henhold til karriererfaring; at man er i en stor nok grad kjent figur blant det internasjonale miljøet; og at det hvertfall ikke eksisterer noen negativ anseelse av personen blant de internasjonale aktørene.

Når det kommer til arenaer for representasjon, er det disse faktorene som er identifisert til å påvirke muligheter for internasjonal politisk utnevning: tilgangen til mulige arenaer hvor Norge og nordmenn har stillingstilgang; og at staten Norge sin innsats og aktivitet på den internasjonale arenaen har en påvirkning på om man kan forvente å finne nordmenn i toppolitiske stillinger.

For tematikken stateres motiv er disse faktorene identifisert: at man er en person hvis oppfylling av kravene staten ser i forhold til å kunne fremme statens egen interesse; og som genererer en form for verdi for staten, i form av kompetanse, erfaring, og nettverk.

Tema 5, i seg selv, er en faktor man må ta hensyn til. Dette har blitt gjort rede for blant sammenfatningen av analyseresultatene og i tilhørende delkapittel i drøftingskapittelet.

De identifiserte faktorene for tema 6 er i seg selv organisasjonsspesifikke. Det jeg mener med det, som vist gjennom diskusjonen, er at avhengig av hvilken internasjonal politisk organisasjon det er snakk om. Dette innebærer at det er «lokale» forhold som spiller inn på hvorvidt den potensielle kandidaten er aktuell eller ei. I FN sitt tilfelle er det en geografisk nøkkel på plass, og i NATO sitt tilfelle er aksept blant de amerikanske styresmaktene sentralt.

På bakgrunn av de identifiserte temaene og spesifikke faktorene har jeg funnet ut av at en samspill av én eller flere av temaene, i samsvar med den teoretiske forståelsen som er redegjort i masteroppgaven, kan si noe om faktorene som ligger til grunn for at norske ministre utnevnes til toppstillinger i internasjonal politikk.

Noe jeg har funnet ut av, som kom overraskende på meg, var viktigheten av støtten den tidligere minister mottar fra staten. Med støtte mener jeg da det aktive arbeidet for at ministeren skal få toppvervet det er snakk om. I begynnelsen av masterprosessen, og i særlig

grad arbeidet med teori, var min egen antakelse at det var aspekter ved enkeltindividet som var avgjørende. I praksis har jeg funnet at det er faktorer knyttet til individet i sammenheng med staten som aktør som resulterer i overgangen til internasjonal toppolitikk. I den grad det er mulig å si noe om viktigheten blant de identifiserte faktorene, vil jeg si at statens støtte er den viktigste. Oppfyller man alle de andre kravene, men staten som aktør på den internasjonale arenaen ikke støtter ditt kandidatur og arbeider aktivt for å få deg utnevnt, vil du ikke bli tildelt stillingen.

Resultatet av forskningen gjort i denne masteroppgaven opplever jeg befinner seg en plass mellom å ha forståelse for organisasjonelle rammer og aspekter på individnivå, når det kommer til forskningen på overgang til internasjonal toppolitikk. I fremtiden ville det vært fruktbart å jobbe nærmere på enten organisasjonelt nivå eller på enkeltministernivået.

For videre forskning ville det vært av interesse om man dykket dypere ned i hva som ligger i de personspesifikke sosiologiske faktorene. Jeg mener dette da jeg kun har identifisert betydningen av de sosiologiske forholdene rundt ministrene som betydningsfullt, uten å ha inngående kunnskap om hva de sosiologiske forholdene faktisk innebærer. For dette tenker jeg at å sammenlikne norske ministere i internasjonale politiske toppstillinger med deres danske kolleger kunne vært av interesse. Grunnen til dette er fordi det finnes store likheter mellom Danmark og Norge, og at det muligens kunne fungert som et utgangspunkt for en studie. En annen grunn til at jeg mener dette er av interesse er fordi Danmark har tilgang til EU-arenaen, noe Norge ikke har. I Norge er det en tradisjon at det i stor grad er statsminister og utenriksminister som er internasjonale toppolitikere. Ville dette vært annerledes blant de tidligere danske ministrene?

Et annet sosiologisk forhold som kunne vært av interesse å forske videre på, kom fra Jonathan. Han foreslo å undersøke alderen til de norske ministrene i det øyeblikk de ble utnevnt til de internasjonale politiske toppstillingene, med mål om at alder fungerer som en proxy for en rekke sosiologiske forhold, som hjemmesituasjonen, småbarnssituasjon, muligheten en partner har til å slutte i arbeid, og liknende.

Et annet fokus jeg mener burde forskes på videre er partitilhørigheten til forskningsobjektene. Det er en tydelig empirisk overvekt av Arbeiderpartipolitikere som er utnevnt til internasjonale politiske toppstillinger. Dette er noe både jeg og mine intervjuobjekter stiller seg undrende til, og årsakene til hvorfor er spekulative. Historisk sett har Arbeiderpartiet vært

et større parti enn deres motstandere, som kan innebære at det er flere politikere som går «gjennom mølla», og dermed er kvalifiserte.

Skulle noen andre latt seg inspirere til å forske på dette tema ytterligere, ville jeg foreslått å gjøre det i lys av teori om mellomstatlige relasjoner og interaksjoner. Som resultat av å gå inn på den foreslåtte fremtidige forskningen, ville man muligens i større grad kunne svare på masteroppgavens tittel: hvorfor velges de valgte?

Referanser

- Beesley, A. (2012, Oktober 7.). *McCreevy resigns from bank board*. Hentet fra irishtimes.com: <https://www.irishtimes.com/news/mccreevy-resigns-from-bank-board-1.865250>
- Bertrand, M., Bombardini, M., & Trebbi, F. (2014). Is It Whom You Know or What You Know? An Empirical Assessment of the Lobbying Process. *The American Economic Review*, 104(12), ss. 3885 - 3920. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/43495360>
- Blach-Ørsten, M., Willig, I., & Pedersen, L. H. (2017). PR, Lobbyism and Democracy: Mapping the revolving door in Denmark from 1981 to 2015. *Nordicom Review*, 38(2), ss. 19 - 31. doi:<https://doi.org/10.1515/nor-2017-0405>
- Bourdieu, P. (1991). *Language & Symbolic Power*. (J. B. Thompson, Red., G. Raymond, & M. Adamson, Overs.) Oxford: Polity Press.
- Bourdieu, P. (2011). The Forms of Capital. I I. Szeman, & T. Kaposy, *Cultural Theory: an Anthology* (ss. 81 - 97). Oxford: Wiley-Blackwell.
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic Analysis: a Practical Guide*. London: SAGE Publishing.
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press.
- Casey, K. L. (2005, Januar). Defining Political Capital: A Reconsideration of Bourdieu's Interconvertibility Theory.
- Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic Analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), ss. 297 - 298. doi:<https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Clausen, J. (2011, Februar). *Revolving Door Provides Privileged Access: Why the European Commission needs a stricter Code of Conduct*. Hentet Februar 2024 fra alter-eu.org: https://www.alter-eu.org/sites/default/files/documents/revolving_door_provides_privileged_access.pdf
- Dahl, R. A. (1967). *Moderne Politisk Analyse*. (J. Moren, Overs.) Oslo: J.W Cappelens Forlag.

- De Nasjonale Forskningsetiske Komiteene. (2019, Februar 10.). *Generelle forskningsetiske retningslinjer*. Hentet fra www.forskningsetikk.no:
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/generelle/>
- De Nasjonale Forskningsetiske Komiteene. (2021, Desember 16.). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet fra www.forskningsetikk.no: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Draca, M. (2014). Institutional Corruption? The revolving door in American and British politics. *Social Market Foundation - CAGE Global Perspectives* , ss. 1 - 19. Hentet fra <https://www.smf.co.uk/wp-content/uploads/2014/10/Social-Market-FoundationInstitutional-Corruption-the-revolving-door-in-American-and-British-politics.pdf>
- Duberley, J., & Cohen, L. (2010, April). Gendering career capital: An investigation of scientific careers. *Journal of Vocational Behavior*, 76(2), ss. 187 - 197.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.09.005>
- Hjelmar, U., Pedersen, L. H., & Pedersen, R. T. (2022). The Closed Door: A Democratic Problem in the Post-Political Careers of Cabinet Ministers. *Scandinavian Political Studies*, 45(1), ss. 5 - 24. doi:<https://doi.org/10.1111/1467-9477.12212>
- Kenton, W. (2022). *Revolving Door: Definition in Business and Government*. Hentet Januar 2024 fra Investopedia.com: <https://www.investopedia.com/terms/r/revolving-door.asp>
- Loveday, V. (2015, August). Working-Class Participation, Middle-Class Aspiration? Value, Upward Mobility and Symbolic Indebtedness in Higher Education. *The Sociological Review*, 63(3). doi:<https://doi.org/10.1111/1467-954X.12167>
- Marx, K. (1976). *Verker i Utvalg 5: Kapitalen I*. (J. Elster, E. Lorenz, Red., & T. Rønnow, Overs.) Trondheim: Pax Forlag.
- Moxnes, B. (2010). Med makt i bagasjen : En studie av politikerelitens yrkesmobilitet - Avhandling. *Universitetet i Oslo*.
- Neteland, R., & Aa, L. I. (2020). Kapittel 1: Å designe og gjennomføre eit forskningsprosjekt. I R. Neteland, & L. I. Aa, *Master i Norsk: Metodeboka 2* (ss. 12 -25). Oslo: Universitetsforlaget.

- OECD. (2015, Oktober). *Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development*. Paris: OECD Publishing.
doi:<https://doi.org/10.1787/9789264239012-en>
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2022). *Forskningsmetode for Masterstudenter i Læreruddanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Rasmussen, A., Buhmann-Holmes, N., & Egerod, B. C. (2021). The Executive Revolving Door: New Dataset on the Career Moves of Former Danish Ministers and Permanent Secretaries. *Scandinavian Political Studies*, 44(4). doi:<https://doi.org/10.1111/1467-9477.12214>
- Rasmussen, C. H. (2018, November). Der er ingen stemmer i kulturpolitik: En Bourdieu inspireret analyse af det offentligt støttede kulturlivs status i Danmark. *Nordisk kulturpolitisk tidsskrift*, 21(2), ss. 226 - 245.
- Ryan, G. W., & Bernard, H. R. (2003). Techniques to Identify Themes. *Field Methods*, 15(1), ss. 85 - 109. doi:<https://doi.org/10.1177/1525822X02239569>
- Strickland, J. M. (2020, Januar). The Declining Value of Revolving-Door Lobbyists: Evidence from the American States. *American Journal of Political Science*, 64(1), ss. 67 - 81. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/45281072>
- Szücs, S., & Strömberg, L. (2006). *Local Elites, Political Capital and Democratic Development : Governing Leaders in Seven European Countries*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften : Imprint: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Sørensen, E., & Torfing, J. (2003). Network Politics, Political Capital, and Democracy. *International Journal of Public Administration*, 26, ss. 609 - 634. doi:10.1081/PAD-120019238
- Thompson, J. B. (1991). Editor's Introduction. I P. Bourdieu, *Language & Symbolic Power* (ss. 1 - 31). Oxford: Polity Press.
- Tjora, A. (2021b). *Kvalitative forskningsmetoder i Praxis*. Oslo: Gyldendal.
- Tyllström, A. (2021). More Than a Revolving Door: Corporate lobbying and the socialization of institutional carriers. *Organization Studies*, 42(4), ss. 531 - 669.
doi:<https://doi.org/10.1177/0170840619848014>

Universitetet i Agder. (a). *Rutinar for behandling av personopplysningar i forskning og i studentoppgåver*. Hentet Mars 2024 fra www.uia.no:

<https://www.uia.no/forskning/om-forskningen/rutinar-for-behandling-av-personopplysningar-i-forsking-og-i-studentoppgaaver>

Universitetet i Agder. (b). *Riktig kildebruk ved UiA*. Hentet Mars 2024 fra www.uia.no:

<https://www.uia.no/bibliotek/kildebruk-og-opphavsrett/riktig-kildebruk-ved-ua>

Vidal, J. B., Draca, M., & Fons-Rosen, C. (2012). Revolving Door Lobbyists. *American Economic Review*, 102(7), ss. 3731 - 3748. Hentet fra

<https://www.jstor.org/stable/41724652>

Voeten, E. (2007). The Politics of International Judicial Appointments: Evidence from the European Court of Human Rights. *International Organization*, ss. 669 - 701.

doi:10.1017/S0020818307070233

Alle kilder som er brukt i denne masteroppgaven er oppgitt.

Vedlegg 1: Tabell over forskningsobjekt

Politiker	Partitilhørighet	Ministerpost i Norge	År	Aktuell stilling i utlandet	År
Børge Brende	Høyre	Miljøvernminister	2001 – 2004	President i Verdens Økonomiske Forum (World Economic Forum)	2004 – 2018
		Nærings- og handelsminister	2004 – 2005		
		Utenriksminister	2013 – 2017		
Espen Barth Eide	Arbeiderpartiet	Forsvarsminister	2011 – 2012	Generalsekretær i Europabevegelsen	1992 – 1992
		Utenriksminister	2012 – 2013 2023 – dd.		
		Klima- og miljøvernminister	2021 – 2023	FNs spesialutsending til Kypros	2014 – 2017
Grete Faremo	Arbeiderpartiet	Bistandsminister	1990 – 1992	Direktør i United Nations Office for Project Services	2014 – 2022
		Justisminister	1992 – 1996		
		Olje- og energiminister	1996 – 1996		
		Forsvarsminister	2009 – 2011		
		Justis- og beredskapsminister	2011 – 2013		
Gro Harlem Brundtland	Arbeiderpartiet	Miljøvernminister	1974 – 1979	Leder for Verdenskommisjonen for miljø og utvikling	1983 – 1987
		Statsminister	1981 – 1981 1986 – 1989 1990 – 1996		
				Leder i Verdens helseorganisasjon	1998 – 2003
Jens Stoltenberg	Arbeiderpartiet	Nærings- og energiminister	1993 - 1996	FNs spesialutsending for klima	2013
		Finansminister	1996 – 1997		
		Statsminister	2000 – 2001 2005 – 2013	Generalsekretær i NATO	2014 – dd.
Knut Vollebæk	Kristelig	Utenriksminister	1997 – 2000	Formann i Organisasjonen	1999

	Folkeparti			for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) Høykommissær for nasjonale minoriteter i OSSE	2007 – 2013
Thorbjørn Jagland	Arbeiderpartiet	Statsminister Utenriksminister	1996 – 1997 2000 – 2001	Generalsekretær i Europarådet	2009 – 2019

Tabell 3: Oversikt over politikere som kvalifiseres til å være forskningsobjekter

Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide – Masterprosjekt Kjønnrød

Denne intervjuguiden er på plass for å fungere som et rammeverk i forbindelse med intervju for masterprosjekt. Intervjuguiden vil inneholde to sett med spørsmål: ett sett med spørsmål for de *innenfor* (dvs. personer med erfaringer og kunnskaper om prosesser og erfaringer som er relevant for masterprosjektet), og; ett sett med spørsmål for eksperter på tema (dvs. personer som har tilegnet seg betydelige kunnskaper om prosessene og mekanismene som omgir *de innenfor*).

Målet med disse spørsmålene er å få informasjon om hvilken kunnskap og erfaringer intervjuobjektene har. Noen spørsmål vil fungere for å tilegne seg informasjon om hvilke verdier, eller kapital, personene hadde før, og fikk etter, diverse politiske verv.

Kapitalbegrepet er sentralt for masterprosjektet, da det forskes på om ulik kapital kan være en faktor for utnevning til internasjonale toppverv.

Andre spørsmål har som mål å gi intervjuer kunnskap om etablerte prosesser som er på plass vedrørende rekruttering/utnevninger til politiske verv – nasjonale og internasjonale.

Intervjuguiden er en viktig del i prosessen som er semistrukturerte intervju. Det innebærer at intervjuet vil ta utgangspunkt i spørsmålene som står nedenfor. I og med at spørsmålene er utgangspunktet, så åpner det opp for at man som intervjuer kan stille oppfølgingsspørsmål, eller be intervjuobjektet utdype deres svar.

Spørsmålsett 1:

Hvordan kom du inn i politikken?

Etter din egen mening, hva er/var sentralt for at du oppnådde de stillingene i politikk som du gjorde?

Etter din mening, hva skal til for å bli minister/stortingspresident i Norge?

Vedrørende verv som minister/stortingspresident, blir man rekruttert, utnevnt, eller «søker man»?

Etter din mening, hva skal til for at en norsk minister/politiker får en karriere i internasjonal politikk?

Etter din mening, har det faktisk at disse personene er norske noe med saken å gjøre?

Spørsmålsett 2:

Etter din mening, hva skal til for å bli minister i Norge?

Etter din mening, hva skal til for at en tidligere norsk minister/politiker skaper seg en karriere i internasjonal politikk?

Hvilke formelle krav er på plass? (krav til utdanning, krav til relevant erfaring, etc.)

Hvilke uformelle krav er på plass? (rekrutteres det *innenfra* (ved at man kjenner de rette folkene)?; eventuelt annet)

Hvordan foregår prosessen å rekruttere/utnevnes til toppverv i internasjonal politikk?

Etter din mening, er norske politikere mer egnet til internasjonale toppverv enn andre? Og hvorfor?

Med utgangspunkt i problemstillingen «*Hvilke faktorer ligger til grunne for at tidligere norske ministere blir utnevnt til internasjonale politiske toppverv?*», hva ville du sagt er de viktigste elementene for å forklare dette?

Hvordan ville du forklart at Jens Stoltenberg er der han er nå, som generalsekretær i NATO?